

laiškas lietuviams

BIRŽELIS 1996 JUNE

MEILĖ IR KANČIA	181	J.V
TIKĖJIMAS IR KANČIA	183	Kun. Lionginas Virbalas SJ
BALTOS ROŽĖS MOLINIAME AŠOTYJE	186	Jūratė Ratautienė
ŠVENTĖ, KOKIOS DAR NEBŪTA	193	Marija Aldona Jurkutė
ŠV. JONAS KRIKŠTYTOJAS	195	Kun. K. J. Ambrasas SJ
KRIKŠČIONIŠKA KULTŪRA	197	Kun. Aug. Steigvilas
TIKĖKITE PATIKIMAIŠ LIUDININKAIS	199	Chiara Lubich
POKALBIS ŽIEMOS NAKTĮ	200	Teresė Paberalienė
DIEVO TAUTOS APIMTIS	202	Kun. Petras Linkevičius
NOVELIŲ CIKLAS	204	Asta Araminaitė
KALBA	208	Juozas Vaišnys SJ
EILĖRAŠČIAI	209	Aldona Ruseckaitė
KNYGOS	210	Alė Rūta
TĖVYNĖJE	211	Marija A. Jurkutė
ŠYPSULIAI	214	Red.
TRUMPAI	215	Juoz. M.

Šis numeris iliustruotas Jono Kuprio nuotraukomis iš “Laiškų lietuviams”

metinės šventės š.m. gegužės 5 d.

Viršelio piešinys — dail. Gražinos Didelytės.

Skyrių vinjetės — dail. Rimanto Dichavičiaus.

Lietuviškas raidynas-Jono Bogutos.

LAIŠKAI LIETUVIAMS (ISSN 301-540)— LETTERS TO LITHUANIANS is published monthly except July/August, when bimonthly, for \$15.00 a year by Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 2345 West 56th Street, Chicago, IL 60636. Second class postage paid at Chicago, IL. POSTMASTER: Send address changes to Laiškai Lietuviams, 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636 — 1098.

*religinės ir tautinės
kultūros žurnalas*

1996 BIRŽELIS - JUNE / VOL. XLVIII, NO. 6

Meilė ir kančia

J.V.

Po liūdnos Gavėnios, kai buvo apmąstoma Kristaus kančia ir mirtis, po džiaugsmingų Velykų, kur triumfavo Kristaus prisikėlimas, Bažnyčia mums primena motyvą, kuris vertė Išganytoją kentėti ir mirti — Jo heroišką žmonijos meilę. Birželio mėnuo yra paskirtas pagerbti tą meilės simbolį — Jėzaus Širdį.

Įdomu, kad birželis ir mums, lietuviams, yra tapęs kančios ir meilės mėnesiu. Prisimename tą baisųjį birželį, kai tūkstančiai lietuvių buvo vežami į Sibirą kentėti ir mirti. Tai baisi mūsų tautos tragedija, amžiams įrašyta į istorijos lapus, liudijanti apie mūsų brolių bei sesių kančias. Jie buvo kankinami ir žudomi tik dėl to, kad mylėjo savo tėvynę. Juk tie, kurie jos išsižadėjo, nebuvo nei tremiami, nei kankinami.

Taip, mylėti yra sunku. Dažnai reikia kančios ir didelių aukų. Bet tos kančios ir pralietas kraujas po 50 žiauriausios vergijos metų vėl stebuklingai grąžino mūsų Tėvynei laisvę. Amžinai birželis mums primins kančią ir sustiprins tėvynės meilę. Kančioje gimusi meilė yra tvirčiausia ir pastoviausia.

Naujasis Kauno arkivyskupas Sigitas Tamkevičius SJ.

Tikėjimas ir kančia

Kun. Lionginas Virbalas SJ

Krikščioniškas požiūris į kančią

Krikščionybė, kurios simboliu tapo mirties įrankis — kryžius, negali nutylėti kančios. Tai vienas svarbiausių žmogaus gyvenime klausimų. Įsikūnijęs Dievo Sūnus nauja šviesa apšviečia kančios problemą. Jis nusižemino tapdamas klusnus iki mirties ir tuo parodė didžiausią meilę žmogui. Savo kančia ir ant kryžiaus pralietu krauju Kristus atpirko pasaulį. Visas jo gyvenimas buvo nukreiptas į šį tikslą. Jėzaus mirtis ir prisikėlimas yra Naujojo Testamento centras ir pagrindas. Tik šie įvykiai padeda suprasti Kristaus pasiuntinybę žemėje ir jo mokslą. Savo ruožtu Jėzus skatino mokinius imti savo kryžių ir jį sekti, nesaugoti savo gyvybės šiame pasaulyje, o būti dirvoje mirštančiu ir gausius vaisius nešančiu grūdų. Persekiojimas, patirtas dėl Jėzaus, įtrauktas į palaiminimų tarpą.

Nenuostabu, kad krikščionių gyvenime nuo pat pradžios tokią svarbią vietą užima auka ir maritimasis. Juk tikintieji buvo pakrikštyti Jėzaus mirtyje ir taip gavo naują gyvybę. Ne tik istorinės sąlygos — krikščionybei priešingų Romos imperatorių persekiojimai, bet daug labiau troškimas būti panašiems į savo Viešpatį ir Mokytoją ženklino kankinių erą. Kankiniai — tai žmonės, kurie tobulai sekė bei liudijo Kristų ir taip parodė savo meilę. II Vatikano Susirinkimo dogminė konstitucija apie Bažnyčią pažymi, kad “kai kurie krikščio-

nys jau nuo pirmųjų laikų buvo pašaukti ir visuomet bus šaukiami duoti šį aukščiausios meilės liudijimą visų, ypač persekiotojų, aki-vaizdoje”. Teiginys, kad tikintieji visada bus šaukiami liudyti Kristų kankinystėje, remiasi ne istorine tikimybe, o pačia krikščionybės esme. Kankinystė yra neatskiriama krikščionybės dalis.

Kančia ateistinio persekiojimo metu Lietuvoje

Visais laikais kančios tema buvo ypač aktuali persekiojamiems krikščionims. Jiems tai buvo ne teorinis svarstymas, o gyvenimo tikrovė. Moderniajame pasaulyje vis labiau pabrėžiamas tikėjimo džiaugsmas ir vengiama kalbėti apie skausmą, kančią ir auką, tačiau Lietuvos tikintiesiems, patyrusiems skaudžią dalį, šie žodžiai nebuvo tolimi. Juos bene dažniausiai galima išgirsti iš jų lūpų. Sąžinės kaliniai jautė, kad tuomet buvo metas, kai jie “turi eiti ne su triumfuojančiu, bet su kenčiančiu Kristumi”. Šis triumfo ir kančios išskyrimas nėra be pagrindo. Mistinio Kristaus Kūno nariai, gyvenantys laike, patiria tai, ką išgyveno jo Galva ir vienais laiko momentais gali jaustis artimesni kenčiančiam, kitais — triumfuojančiam Kristui. Kančios akcentavimas gali atrodyti perdėtas, bet jį pateisina ypatingas laikotarpis, kuriuo Lietuvos tikintiesiems buvo lemta gyventi. Tuo metu, kai tikėjimui gresia

pavojus, krikščionys turi jausti ypatingą atsakomybę. Todėl ir aukos tema įgijo tokią didelę reikšmę. “Gyvename lemtinę amžiaus metą, kada joks krikščionis neturi teisės ne tik prekiauti savo sąžine, bet ir naudotis gyvenimo malonumais. Esame pašaukti aukai ir degimui naktį ir tokie turime pasilikti, kol naktis nesibaigs, nes kitaip — laikinoji naktis mums po mirties gali pavirsti amžinąja naktimi”.

Persekiojamiems tikintiesiems kančia turi vertę tik dėl to, kad ir Kristus buvo ją pasiėmęs. Kenčiantis Išganytojas yra pavyzdys ir paskatinimas: “Kristus buvo kankinamas. Mes irgi pakentėsime dėl Kristaus”. Sunkumai, bausmės, paniekinimai priimami vienybėje su Kristumi, jungiantis prie jo kryžiaus aukos: “Didžiausia paguoda, tai savo mažą auką sujungti su Kristaus didžiąja auka ir turėti nuolankią viltį, jog Viešpats priims”. Krikščionis su Kristumi ypač vienija tai, kad ir jie kenčia nekaltai. Reikšminga, kad po sąžinės kalinio teismo ir neteisingo nuosprendžio jo bičiuliai eina į Aušros Vartus “sudėti ant altoriaus dar vieną nuoskaudą, padarytą *tiesai*”.

Kančia bei auka kyla iš meilės ir drauge yra tos meilės išraiška. Kai Dievo sūnus iš meilės tapo žmogumi ir mirė ant kryžiaus, taip kiekvienas krikščionis tikrai myli tik tada, kai neišsigąsta aukos ir sunkumų: “Kur nėra aukos, ten nėra ir meilės”. Tiek kunigai, vienuolės, tiek eiliniai pasauliečiai išreiškia panašias mintis. Tai rodo, jog didelė katalikų dalis kančią suprato ir priėmė kaip įsijungimą į Kristaus auką ir jos pratęsimą.

Kaip pirmaisiais krikščionybės amžiais, taip ir ateistinio persekiojimo metu kankinių kančios ir kraujas stiprina tikėjimą. Jauno kunigo V. Jaugelio laidotuvės “LKB Kronikai” yra ne tik rekolekcijų, bet tiesiog triumfo dienos. Su pirmųjų amžių kankiniais Lietuvos tikinčiuosius jungia dar vienas bruožas. Jie ne tik nevengia skausmingos aukos, bet ją vertina labiau už visa kita ir džiaugsmingai priima: “Jeigu būdami kaliniai nuosekliai vykdome

Kristaus Testamentą, tada mūsų gyvenimas ir čia yra prasmingas, o laikas būnant kaliniu ar tremtiniu ne tik neprarastas, bet gražiausiai pasitarnauja dvasiniam atgimimui. Nesvarbu, ar mes esame už grotų ar spygliuotų vielų, tremtyje ar kur kitur. Svarbu, kad galime kentėti ir aukotis, todėl džiaukimės ir būkime linksmi”.

Tokių pavyzdžių buvo ne vienas: kunigas atsisako vaistų skausmui sumažinti, atgailaudamas už klystančius tautiečius; teisiamasis prašo nemažinti jam bausmės, nors dėl blogos sveikatos nebesitiki gyvas išeiti iš kalėjimo. Ne veltui “LKB Kronikos” aprašymai palyginami su gražiausiais pirmųjų amžių kankinių aktų tekstais.

Nuolatinis kančios ir aukos priminimas visai nesugniuždo tikinčiųjų. Priešingai, teikia stiprybės ir dvasinio džiaugsmo. Ir ne vien dėl atlyginimo amžinybėje. Jau šioje žemėje “vargai tampa lengvi krikščioniui, kuris nuoširdžiai myli Jėzų ir drauge su juo neša kryžių. Juk vien tik mes patiriame, kad nešti su Jėzumi savo kryžių yra laimė, pasaulis jos nepažįsta”. Tvirtas krikščioniškas kančios supratimas padėjo ramiai ją priimti. Daugiausia nukentėjusieji spinduliuoja giedrumu, ramumu ir kitus ragina nebijoti sunkumų. Jau pasibaigus persekiojimo laikotarpiui, aktyviausiai kovoję dėl tikėjimo laisvės ir patyrę skaudžiausių išbandymų galėjo pasakyti: “Šiandien mes dėkojame Dievui už tai, kad dauguma mūsų tautiečių persekiojimą priėmė giliai krikščioniška dvasia”.

Žmogaus prigimčiai kančia nėra savaime suprantamas ir lengvas dalykas. Jėzus Alyvų sode meldžia Tėvą, kad, jei galima, tegul jį aplenkia “toji valanda”. Persekiojamiems krikščionims kančia taip pat nėra savęs kankinimo ar keisto pasitenkinimo objektas. Pati kova dėl tikėjimo laisvės reiškė norą pasiekti tokią padėtį, kai gyvenimas pagal sąžinės ir tikėjimo reikalavimus nebekels kasdienės kančios, nebus skaudus išbandymas tikintiesiems. “LKB Kronika” tiesiog ir vadinama “skriaudžiamo

žmogaus pagalvos šauksmu". Todėl ir maldoje buvo dažnai kartojama: "Tepraeina greičiau ta kančios taurė pro mūsų tautą".

Kančios vertė

Kančia ir patirti išbandymai Lietuvos tikintiesiems nebuvo beverčiai. Visų pirma jie vienijo su Kristumi, jo atperkančia auka, papildė tai, "ko dar trūksta Kristaus vargams dėl jo Kūno, kuris yra Bažnyčia". Šitaip tikintieji tapo tikrais Kristaus mokiniais, vertais jo sekėjais. Katalikai buvo tvirtai įsitikinę, kad kiekviena auka gali prisidėti prie atperkančios Išganymo kančios. Jie drąsiai sutiko iškęsti viską, kad tik "laimėtų bent vieną sielą". Savo gyvenimą jie aukoję kaip permaldavimą už tautiečių nuodėmes, kaip atleidimo prašymą už jų kaltes. Todėl suprantama, kad jiems "laikas, praleistas už grotų ar spygliuotų vielų, nėra prarastas, bet gražiausiai pasitarnaus dvasiniam atgimimui". Tikintieji labiausiai troško ir tikėjosi šio dvasinio tautos atgimimo. Tam buvo skirtos ir jų aukos. Tvirtas įsitikinimas, kad kentėjusiųjų ir žuvusiųjų už tiesą, meilę Kristui ir jo Bažnyčiai, "kiekvienas pralietas kraujo lašas bus ta Dievo palaiminta sėkla iš kurios vėl dygs nauji jaunosios kartos daigai", kad tie daigai sužaliuos ir "subrandins naujus Bažnyčios ir tautos vaisius", padėjo ištverti didžiausius išbandymus ir davė ryžto aukotis.

Palaiminga kentejimų įtaka pasireiškė tautos gyvenime. Jei kas atlikta, jei kuo galima didžiuotis — pasiekta vien tik dėka tų, kurie nepabūgo aukotis. Pasikeitimus į gera, laimėjimus kovoje dėl Bažnyčios ir tikėjimo laisvės atnešė tikrai sudėtos aukos.

"LKB Kronika" kiekvieno numerio pabaigoje išvardydavo suimtus ar ištremtus tautiečius, skaitytojui primindama, jog "jie neša nelaisvės pančius, kad tu galėtum laisvai gy-

venti ir tikėti!" Žmonės, kurie ateistinio persekiojimo sąlygomis aukojosi, kalėjo, buvo persekiojami ir žeminami, kad kiti galėtų laisvai gyventi ir tikėti, iš tikrųjų buvo iššūkis ne tik pačiai ateistinei visuomenei, bet ir laisvajam pasauliui. Visur, kur viešpatavo laimės, savęs realizavimo ir įprasminimo siekis, nebuvo lengva priimti pasiaukojimo idėją. Tik tikėjimas, kuris įžvelgia toliau ir giliau už matomą tikrovę, galėjo atverti naujus horizontus, galėjo padėti išlikti laisvai dvasiai net ir kalėjimų vienutėse, atskleidė paslaptinę kančios vertę.

Persekiojimus patyrusių ir krikščioniškai juos priėmusių tikinčiųjų auką įvertino popiežius Jonas Paulius II. Apaštaliniam laiške Lietuvos vyskupams Lietuvos krikšto 600 metų jubiliejaus proga jis rašė: "Per juos Šventoji Dvasia kalbėjo ir kalba jūsų bendruomenei ir visai šventajai Katalikų Bažnyčiai. Jų kryžius, kurį priėmė vienydamiesi su atperkančiąja Kristaus kančia, tapo malonės ir šventumo versme. Tai išpažinėjų ir kankinių rinktiniai būriai, už kuriuos šiandien jūs su teisėtu džiaugsmu ir pasididžiavimu dėkote Viešpačiui. Raginu jus ir jūsų tikinčiuosius mokytis iš jų šviesaus pavyzdžio". O apaštalinio vizito į Lietuvą metu šv. Mišiose prie Kryžių kalno popiežius sakė: "Kryžiaus lemtis kliuvo daugeliui jūsų tautiečių. Jiems nukryžiuotasis Kristus buvo neišsenkantis dvasios jėgų šaltinis išvežimų ir mirties nuosprendžių akimirkomis. Kryžius visai Tautai ir Bažnyčiai tapo Apvaizdos dovanota palaimos versme, žmonių susitaikymo ženklu. Jis įprasmino kančią, ligą, skausmą. Kaip praeityje, taip šiandien Kryžius ir toliau lydi žmogaus gyvenimą". Taigi Lietuvos tikinčiųjų auka, sudėta dėl tikėjimo į Kristų, nėra tik vienos tautos paveldas. Pasaulį apimančioje Katalikų Bažnyčioje ji įgyja visuotinę reikšmę, nors pirmiausia yra persekiojamus iškentusios tautos pasididžiavimo ir stiprybės šaltinis.

Baltos rožės moliniame ąsotyje

(Suaugusiųjų grupėje I premiją laimėjęs straipsnis)

Jūratė Ratautienė

*Sename ąsotyje pražydo baltos rožės,
Baltos rožės – lyg gegužis baltas;
Šias gėles padėsiu Dievo Motinai po kojom,
Pasimelsiu aš karštai, kad sieloje nebūtų šalta...*

*Sename ąsotyje pražydo Atleidimas, Atleidimas to,
kas šitiek metų gėlė širdį... Ir ištirpo nuoskauda
baltų žiedų rūke; Verkdamas šaukiau iš laimės:
– Dievas mane girdi!*

*Sename ąsotyje aš pamačiau ugnelę židinio – Namų;
Tuos brangius namus buvau palikęs kažkadaise...
Visa, kas negera, tegu lieka praeity,
Ir tesidžiaugia širdis tikra gimtinės laisve!*

Traukinys monotoniškai ringavo vis tą pačią melodiją, Jis kažkur lėkė ir lėkė, nė nestabeldamas pasigrožėti nuostabiais gegužio peizažais, kurie už apdėjusių langų buvo panašūs į žiemos pasaką. Kiek tik akys užmatė — viskas: miškai, laukai, sodybos, kalneliai, skendėjo baltuose gegužio žieduose. Buvo pats sodų žydėjimo metas, pats gražiausias metų mėnuo.

Turbūt ir žemės kvapas buvo nuostabus, tačiau kaip jo įkvėpti, jei visi to geležinio padaro langai aklina uždari, o nosį rėžė tik dūmų ir tepalų aitruma. Jis, tas nuobodžiai niurnantis ir vis kažkur bėgantis traukinys, tarsi bijojo įsileisti į save gaivinančios laukų oro srovės, jis tik skubėjo pro aplinkui prasiskleidusi grožį, jo nė nepastebėdamas. Ar ne dažnai taip būna ir su žmogumi — jis vis bėga, skuba, lekia, nematydamas jį supančio gyvenimo grožio, nė nenorėdamas suprasti didžiosios

šio gyvenimo paslapties ir jo esmės, kažkur nereikšmingai skuba, už savęs palikdamas tikrąjį tikslą. O pribėga visi tą patį. — Mirties stotelė...

Taip mąstė sau Andrius, tačiau mintys darėsi vis padrikesnės, nes jis nebegalėjo susikaupti, širdis daužėsi lyg išprotėjusi, rodėsi tuoj tuoj ir išlėks iš krūtinės. “Ne, taip daugiau nebeįmanoma. Eisiu vėl į tambūrą parūkyti, gal kiek atlėgs”.

“Įdomu, kas gi kankina šį suvargusį, lieso gyvenimo raukšlių išvagoto veido vyriškį? Vaziuojame su juo jau tris valandas, o jo susijaudinimas nė kiek neatslūgsta: kas dešimt minučių bėga rūkyti, pastoviai žvilgčioja į laikrodį, jo rankos dreba, o akyse tvinksi tik kas...” — svarstė dailus inteligentiškas jaunuolis, neseniai įsigijęs psichologo specialybę. Jis mėgo stebėti ir analizuoti žmones, priskirdamas tai savo profesinei sričiai. “Reiktų šį vyrą prakalbinti, jo sielą aiškiai slegia kažkas sunkaus. Bet kaip? Neatrodo, kad tas žmogus būtų iš kalbiųjų. Tačiau jei jis pasipaskotų, jam žymiai palengvėtų, o ir aš paglostyčiau savo savimeilę savotišku laimėjimu”.

Andrius kaip tik vėrė vagono duris, pirštai jo neklausė, jie buvo tarsi suakmenėję. Neklausė jo ir nuosavos kojos, kurios žingsniau netvarkingai ir sunkiai, dėl ko visa šio vyro eiseną atrodė kažkokia kypuojanti.

Bijodamas pažvelgti į žmones, Andrius nudelbė akis žemyn. Jam atrodė, kad keleiviai varsto jį savo žvarbiais žvilgsniais, atrodė, kad jie viską žino... Andriui buvo nejauku tarp

daugybės žmonių, jį erzino jų juokas ir kalbos — per daug sunku ir neįprasta vėl grįžti į visuomenės šurmulį po tiek metų bejausmės tylos... Tačiau į jį niekas nekreipė nė mažiausio dėmesio; keleiviai buvo užsiėmę savais reikalais: kas skaitė, kas lošė kortomis ar skendėjo savų problemų vandenynė, kas spoksojo pro langą ar juokingai išsižiojęs miegojo... Vienintelis jaunas psichologas atidžiai žvilgsniu sekė artėjančią “auką”. “Aš jį prakalbinsiu, žūt būt prakalbinsiu”, — tvirtino pats sau.

Nė nežvilgtelėjęs į priešais sėdintį kaimyną, Andrius sunkiai “įdribo” į kėdę ir spontaniškai žvilgtelėjo į laikrodį. “Na, pasiruošk”, — tarė sau psichologas ir sunkiu, panašiu į bosą ir visai nesiderinančiu prie jo mielo jauno veido balsu užklausė:

— Atsiprašau, kiekgi dabar laiko?

Vyriškis krūptelėjo, tas geležinis balsas jį nupurtė lyg ledinis vanduo. Jis baikiškai pasuko galvą jaunuolio pusėn ir staiga susidūrė su mielomis smalsiomis akimis. Andriui pasidarė nejauku; per visą ilgą, varginančią ir neramios kelionės laiką jo nebuvo prakalbinęs nė vienas žmogus. “Ir labai gerai”, — jis buvo visiškai pamiršęs, kaip reikia bendrauti...

— Pusė trijų, — vėl žvilgtelėjęs į laikrodį kaip kirviu nukirto Andrius.

— Ar toli važiuojate? — toliau klausinėjo psichologas.

— I Pageležius, — trumpai atrėžė nekalbus pašnekovas.

— Ar ten gyvenate?

{ šį klausimą Andrius atsakymo nesurado, jo akys ėmė nervingai trūkčioti, ir jis piktai, tačiau bejėgiškai atšovė:

— O koks tamstos reikalas?

Jaunuolis nepasimetė ir toliau įnirtingai atakavo kaimyną savo kalbomis:

— Koks sutapimas! Aš irgi išlipu Pageležiuose. Važiuoju pas tėvukus, seniai jų nemačiau; per tą darbą ir įvairiausius rūpesčius nėra kada ir tėviškės aplankyti.

— Nutilk gi tu, nutilk... — nusisukęs į langą dantis sukandęs mintyse iškošė Andrius,

tačiau neramią sielą skausmingai pervėrė du žodžiai — tėvukai ir tėviškė...

“O Dieve! Kaip ten Jūs laikotės? Mamytė! Tėveli! Žinau, kad gyvi, bet senatvės ir ligų prispausti, žinau, kad atrodot labai suvargę ir nenoriai bendraujate su kaimo žmonėmis, giliai širdyje kęsdami savo skausmą. Visa tai laiškuose man rašė Povilas — vienintelis likęs vaikystės draugas, kuris, nepaisydamas mano nupuolimo, neišsižadėjo manęs, rašė guodžiančius laiškus ir net kelis kartus buvo atvažiavęs aplankyti į kalėjimą...

Atleiskit, mieli tėveliai, jog per visus dvidešimt metų Jums taip ir neparašiau. Iš pradžių užgautas orumas ir kvaila savigarba neleido to padaryti, vėliau — tiesiog nedrįsau... Ir tik dabar prieš kelias savaites, kai kalėjimo viršininkas patvirtino mano amnestiją, supratau, kad turiu Jums parašyti. Apie viską... Kaip gyvenau tuos metus, ką veikiau, kokiais klystkeliais keliavau ir kokiuose nuodėmių miškuose buvau pasimetęs... Bet ar Jūs suprastė? Ar priimsite sūnų palaidūną į namus, kuriuos prieš dvidešimt metų jis prakeikė ir paliko?! Ar man atleisite?!

O viską padarė ta nelemta jaunatviška paisykystė. Grįžau iš armijos, būdamas dvidešimmetis jaunuolis, trokštantis išsiūžti, išsidūkti ir išsišėlti už tuos dvejus veltui kariuomenėje prarastus metus. Tačiau grįžau į namus, pilnus gedulo, mat prieš metus mano sesuo Angelė žuvo autoavarijoje.

Angelės trūko visiems. Trūko jos skardaus juoko, jos linksmų istorijų ir begalinio optimizmo, tikėjimo gyvenimu ir žmonėmis. Niūru ir liūdna buvo mūsų sodyboje. Tarsi pats laikas joje sustojo... Mama pravirkdavo, vos pažvelgusi į Angelės kambario duris arba akimis užkliudžiusi kokį nors jos daiktą. Ji kas vakarą eidavo į bažnyčią pasimelsti už dukterį, dažnai aukodavo už ją šv. Mišias. Tėvas buvo tylus ir nekalbus. Savo širdgėlą jis bandė pamiršti dirbdamas — sumanė pastatyti naują, daržinę, pataisyti klėties stogą, o seną medinį namą apmūryti plytomis.

Aš taip pat gedėjau Angelės. Įsivaizdavau, kokia laiminga ji būtų pasitikusi mane sugrįžusį, kiek visokių linksmų pokštų būtų prigalvojusi. Bet... Jos nebebuvo. Likau šeimoje vienintelis vaikas, tačiau jaučiausi tėvų nesuprastas, svetimas savuose namuose, tarsi nelauktas... Mama pastoviai prašydavo eiti su ja į bažnyčią, bet taip nė karto ir nenuėjau, atrėžęs jai, kad nesu davatka ir nenoriu būti bendramyžių išjuoktas. Tėvas įsakmiai reikalaudavo padėti jam statyti daržinę, tačiau aš buvau taip pavargęs nuo įvairiausių darbų kariuomenėje, jog troškau tik pailsėti ir atsigauti. Savo skausmą dėl sesers mirties aš pamiršdavau savaip — draugų kompanijose, šokiuose, prie stikliuko...

Dažnai į namus, į tą, mano akimis žiūrint, apmirusį ir niūrų pasaulį, grįždavau tik paryčiais visai girtutėlis. Tėvams tai labai nepatiko. Jie priekaištavo man, kad visai negerbiu Angelės atminimo, kad šeimos židinio ugnį blaškau vėjams, jog esu paikas, užsispyręs ir nepaslausus. O mane tai erzino. Erzino nuolatinis tėvų bambėjimas, jų skausmo perkreipti veidai ir pastovūs nurodinėjimai, ką turiu daryti ir kaip turiu gyventi... Todėl į namus grįždavau vis rečiau ir rečiau. Nakvojau kur pakliūdavo — tai pas vieną, tai pas kitą sėbrą ar kieno nors daržinėje. O dienomis lėbaudavau su draugais arba bastydavausi po kaimą lyg benamis katinas. Apie mane ėmė sklisti įvairiausios kalbos: kažkas matė, kaip susitikinėjau su senąja meile — Irute, kuri ištekęjo man būnant kariuomenėje; vienas tvirtino, jog girtas nakvodamas jo daržinėje, jos vos nepadegiau, numetęs nuorūką į šieną; kiti, ypač senieji, aptarinėjo nerūpestingą mano elgesį su tėvų pinigais, uždirbtais sunkiu kaimiečio prakaitu.

Deja, visos šios kalbos nebuvo iš piršto laužtos... Nors manęs jos ir nejaudino, tačiau tėvams be galo gėlė širdį — aš, vienintelė jų likusi viltis, juos apvyliau ir kasdien vis labiau skaudinau.

Vieną dieną tėvų kantrybės siūlas trūko. Jie prikėlė mane iš pačio ryto, dar nespėjusį gerai išsipagirioti po sunkios išgertuvių nak-

ties, ir pasakė į akis lemtinga tapusią tiesą:

— Sūnau, tu žinai, kaip mums sunku po skaudžios netekties, o tu ne tik nepadedi užgydyti žaizdos, bet dar pili ant jos aitrų druską... Vaike, tu darai mums gėdą prieš visą kaimą! Nejau tau tai nė kiek nesvarbu? Grįžti į namus tik vieno — pasiimti pinigų, kuriuos vienu metu iššvaistai vėjais. Verčiau tada išvis negrįžk, pažiūrėsim, už ką gersi ir lėbausi.

— Tai Jūs mane išvarote, taip?! — dar neišsiblaivęs mano protas kunkuliavo ir virė. — Jūs nebenorite manęs matyti?!

— Ne, sūneli, ne, - bandė prieštarauti motina, — mes tik norime, kad tu apsigalvotum ir pasitaisytum.

Tačiau įsiūčio pagautas aš nieko nebenorėjau girdėti:

— Jūs turbūt nenorėjote manęs matyti ir iš kariuomenės sugrįžusio?! Šalti ir abejingi Jūsų veidai man tai išdavė! Gerai, aš išeisiu iš šitų prakeiktų namų, kad nebereiktų ilgiau klausytis prakeikto Jūsų bambėjimo, tuoj pat išeisiu!

— Jei jau tau čia viskas prakeikta, tai ir išėik, durys nerakintos; tik po kiek laiko, kai kišenėje nebeliks nė vieno grašio, o pašonėje — nė vieno draugo, nesugalvok grįžti, — griežtai sunkiu balsu ištarė įžeistas tėvas.

— O Dieve! Kurgi jis eis? — pravirko motina.

Tačiau lemtingi tėvo žodžiai nukirto:

— Jam tai geriau žinoti.

Taip aš ir išėjau, išėjau tą pačią dieną, greitomis susidėjęs daiktus, pilnas pykčio ir pagiežos. Miestelio taupomojoje kasoje pasiėmiau visus pinigus, kuriuos tėvai daugelį metų taupė man, ir iškeliavau į tolimą ir šaltą nežinomybę...

Likimas mane nubloškė į Rytų Sibirą, kur tuo metu vyko garsiosios Baikalo-Amūro magistralės statybos. Iš visų Sąjungos kampelių plaukė ten žmonės laimės ieškoti, mat valdžia žadėjo gerą atlyginimą, šiltą pastogę ir dar krūvas kitų privilegijų. Tiesa, mokėjo ten tikrai neblogai, bet darbo ir gyvenimo sąlygos buvo baisios. Žmonės nakvodavo šaltuose statybinių vagonėliuose, trūko elementariausio:

Dainavos ansamblis, atlikęs programą “Laiškų lietuviams” šventėje.

J. Kuprio nuotr.

darbo įrangos ir technikos — daugelį sunkių operacijų darbininkai turėjo atlikti plikomis rankomis, trūko medicinos personalo ir medikamentų, todėl kas nebuvo pratęs prie žiauriaus Sibiro klimato, greit susirgdavo. Po mėnesio varginančio darbo susirgau ir aš. Krėtė šaltis, labai karščiau, naktimis ėmiau kliedėti. Teko išvežti mane į Irkutsko centrinę ligoninę, kur gydytojai nustatė abiejų pusių plaučių uždegimą. Gydytis reikėjo ilgai, o kai pasveikau, apie jokios magistralės statybą nė girdėti nenorėjau. Už uždirbtus pinigus Irkutske išsiuomavau kambarį ir įsidarbinau indų plovėju viename iš miesto restoranų. Būtent iš šio taško ir nusidriekė mano klystkeliai... Restorane susipažinau su keliais rusų kilmės padavėjais, kurie, kaip ir aš, mėgo linksmai gyventi. Pabaigę darbą, mes dažnai susirinkdavome

draugėn ir lėbaudavome ištisas naktis. Tačiau už ką visą laiką gali lėbauti, jei kišenėse vėjai švilpia. Todėl sugalvojome pasipelnyti nešvarių būdu: vogdavome iš restorano įvairų maistą, kurį vėliau parduodavome turguje. Bet norint gyventi plačiai ir be rūpesčių, neužteko ir to, ką uždirbdavome turguje. Naktimis pradėjome plėsti įvairius sandėlius arba turtingus butus. Deja, kiekvienas vagis kažkada prieina liepto galą — vieną speiguotą, ir šaltą gruodžio naktį, kai bandėme apiplėšti krovininį traukinį, mus pastebėjo geležinkelio stoties sargas ir iškviėtė miliciją...

Už nešvarius darbelius (teismas buvo ne-gailestingas, priteisė mums ir tuos plėšimus, kurių net nebuvom įvykdę) kiekvienas gavome po penkiolika metų sustiprinto režimo pataisos darbų kolonijoje. Aš maldavau teisėjų tik vieno

— kad nieko nepraneštų mano tėvams, nes to jie nebūtų pakėlę. Ir mano prašymas buvo išklausias.

Andrius staiga krūptelėjo. “O Dieve! Juk jis ir vėl, gal jau tūkstantį kartą, rašė savo gyvenimo išpažinties laišką — pats sau...

Laimė, kad vieną tokį laišką pagaliau išdrįso parašyti ir tėvams, tačiau labiausiai bijojo, ar jį supras, išteisins ir priims atgal — į gimtą pastogę... O iki šiol jo gimtajame Užubalių kaime visą tiesą apie Andrių nežinojo vienintelis vaikystės draugas Povilas. Andrius buvo jo prašęs, jog niekam nieko apie jį nepasakotų.

Traukinys vis lėkė ir lėkė, negailestingai artėdamas prie to, kas labiausiai jaudino ir neramino Andrių. Jis nedrįso taip paprastai, teparašęs vienintelį savo išpažinties laišką, į kurį neaišku kaip sureagavo tėvai, sugrįžti tėviškėn. Visa jo esybė skendėjo varginančioje nežinomybėje — atleido ar ne? Šis suvargęs, gyvenimo vėtrų iškankintas žmogus sugalvojo savitą būdą sužinoti tą tiek jam svarbų atsakymą...

Prie pat geležinkelio, ant nedidelio kalnelio, stovėjo senas Užubalių kaimo koplytstulpis, kuriame buvo įkelta Dievo Motinos statulėlė. Jokie atšiaurūs sovietmečio vėjai taip ir nepajėgė jo išgriauti, kaip kad gausybę kryžių ir koplytstulpių Lietuvos pakelėse. Per daug brangus jis buvo užubaliečių širdžiai, lygiai kaip ir garsioji Žemaičių Kalvarija lietuviams. Prie šio koplytstulpio kiekvieną gegužio vakarą rinkdavosi žmonės pagiedoti ir pasimelsti Mergelei Marijai. Vaikystėje ir Andrius su savo sesute bei tėveliais meldavosi čia ištisą gegužį. Tai buvo jų ir visų kitų kaimo šeimų šventa tradicija.

Žmonės apikaišydavo koplytstulpį darželio ir lauko gėlėmis, ir akimirksniu jo senatvę pradingdavo nuostabių žiedų jūroje. Andriukui koplytstulpis atrodydavo toks gražus ir mielas, tarsi papuošta kalėdinė eglutė. Tačiau prie tos puošnios eglutės, vaiko akimis žiūrint, visai nesiderino ant žemės sustatyti paprasti stiklainiai, kuriuose kaimiečiai merkdavo lauko gėles. Prie tokios eglutės turėjo puikuotis nepa-

prastos “Kalėdų senio dovanos”!

— Klausyk, Angele, — vieną dieną užkalbino Andrius savo sesutę, — gal atnešam prie koplytstulpio tą didelį išmargintą senelės ąsotį?

— Tu juk žinai tą gražų molinį ąsotį, — toliau aiškino berniukas nustebusiai sesei, — mama jį laiko svečių kambaryje ant sekcijos.

— Žinoma, aš jį žinau, bet mama gali labai supykti — ji mūsų močiutės ąsotį labai brangina ir saugo.

— Bet juk mes ne visam laikui jį išnešime iš namų. Kai tik nuvys baltosios rožės, vėl grąžinsime ąsotį į seną vietą, — pasiteisino Andrius.

— Kokios baltosios rožės? Ar tos, kurias mama augina šiltnamyje? — nesuprato mergaitė.

— Žinoma, tos, — džiugiu balsu atsakė berniukas. — Tu tik įsivaizduok, kaip gražiai atrodys baltos rožės dideliame puošniame ąsotyje! Visi susirinkę melstis stebėsis ir grožėsis! O ir Mergelei Marijai tai labai patiks.

— Tikrai puikiai sugalvojai, — pritarrė sesutė broliui, ir abu nubėgo vykdyti savo gražaus vaikiško sumanymo.

Vakare prie koplytstulpio susirinkę žmonės tikrai stebėjosi gražiu baltų kvepiančių rožių ir seno ąsočio deriniu. Nors ąsotyje puikavosi beveik visos Vaišvilienės šiltnamio rožės, tačiau jį nepyko, o tik atlaidžiai šypsodamasi, kalbėjo aplinkiniams:

— Ir ko tie vaikai neprisigalvoja...

Andriaus ir Angelės mažose širdelėse tą gegužės vakarą buvo tikra šventė — jų sumanymas visiems patiko, žmonės juos gyrė, švelniai glostė galveles ir kalbėjo jų tėveliams:

— Jūsų vaikai tikrai išaugs geri žmonės.

“O varge! Kodėl užubaliečių žodžiai taip ir nepasiekė Dievo ausies?! Kodėl, net vidurinės mokyklos nespėjusi baigti, Angelė iškeliavo Anapus? Kodėl aš, būdamas kvailas ir paikas jaunuolis, prakeikiau tėvų namus ir iškeliavau klaidžiakeliais? Mieli tėveliai, ar Jūs man atleisite? Ar galėsite pamiršti tą karčią nuoskaudą?”

Andrių ėmė krėsti šaltis; kakta išrasojo prakaitu, o akys ašarojo nuo pro langą besiskverbiančios baltumos ir vaiskios gegužio saulės. Jau greit, visai greit, už dvidešimties minučių, jis privažiuos lemtingą, taip neramiai lauktą, o kol kas tokį bauginamai nežinomą atsakymą — Užubalių koplytstulpį...

Savo laiške tėvams Andrius prisiminė vaikystėje į seną močiutės ąsotį pamerktas baltas rožes (Povilas jam buvo rašęs, jog šio savo pomėgio — šiltnamyje auginti baltas rožes, mama nepamiršo iki šių dienų. Jei tik kam nors tų nuostabių rožių prireikdavo vestuvėms, krikštynums, gimtadieniui ar kokiai kitai progai, mama mielai jas dovanodavo, sakydama, jog šventvagiška būtų pardavinėti tai, kas reiškia džiaugsmą, meilę, atidumą ir gėrį).

— Brangieji tėveliai, jei man, sūnui palaidūnui, atleidote, jei iškentėte tą didelę nuoskaudą ir laukiate sugrįžtančio, kaip įrodymą, to, pamerkite nors vieną baltą rožę į seną močiutės ąsotį ir pastatykite juos prie Užubalių koplytstulpio, kad galėčiau išvysti tai pro traukinio langą. Ir jei aš pamatysiu ąsotį su rože, tada ramia širdimi galėsiu įžengti į brangiausius pasaulyje gimtuosius namus, — tai buvo paskutinės tėveliams rašyto laiško eilutės, kurias Andrius visą kelionės laiką kartojo, tarsi nepamirštamą maldą.

Už lango driekėsi pažįstami laukų plotai, tolumoje dunksojo gūdingoji Mikniūnų giria, štai ir Raistapilio kalnas, o kiek kairiau — Bildžių ežeras... Atmintyje atgijo seni prisiminimai, susiję su šiomis nuostabiomis vietomis — kiek čia vaikystėje vaikščiota, bėgiota, žaista! Per tiek metų gamtovaizdis išliko toks pats, tačiau Andriaus žvilgsnis pasigedo daugybės senų sodybų, kurių arba išvis nebesimatė, arba jų vietose rymojo kelios suvargusios obelys... Daug kas pasikeitė: iš kolūkio fermų tebuvo likę tik griuvėsiai, o senasis Miltupių kaimas pavirto modernia gyvenvieta; šiaupus ir anapus geležinkelio puikavosi gražūs mūriniai namai, kažkuo panašūs į pilis.

“Taip, laikas nesnaudžia ir nestovi vietoje,

nors kartais mums ir labai to norėtūsi. Išauga vaikai, sensta suaugę, mainosi žemės veidas, griūna imperijos, keičiasi santvarkos... Išvažiavau iš tėvynės sunkiais sovietmečio laikais, sugrįžtu į laisvą Lietuvą...” — mąstė sau Andrius, o jo širdį gelė toks gaudulys, jog atrodė, kad gomuryje užstrigęs ašarų kamuolys tuoj tuoj ištirps ir upeliais pasipils iš akių. Juk išsipildė jo noras matyti Lietuvą laisvą; jo naktimis kliedėta nostalgija virto realybe — štai tėviškė, jis taip aiškiai ją mato, taip arti jaučia! Tačiau dar liko visų svarbiausioji Andriaus svajonė, ir ar ji išsipildys, turėjo paaiškėti už penkių minučių.

Vyriškio širdis daužėsi it pavojų skelbiantis varpas, akis jam buvo užtraukusi ašarų migla. “O Dieve, ką man daryti? Aš per daug susijau dinęs, kad galėčiau pažvelgti pro langą”. Netikėtai Andrius prisiminė šnekųjį kaimyną, kuris jau seniai buvo baigęs kalbėti ir dabar, įsmeigęs akis į pakelės peizažą, kažką mąstė. Impulsyvos jėgos pastūmėta, Andriaus ranka palietė psichologo petį ir jis nedrąsiai paklausė:

— Atsiprašau, jaunuoli, ar negalėtumėte man padėti?

Taip netikėtai šio nekalbaus žmogaus prakalbintas dabar krūptelėjo psichologas:

— Taip, žinoma, ar kas atsitiko?

— Ne, tai dar atsitiks. O gal ir ne. Greitai pro langą pasimatys Užubalių koplytstulpis, paskubomis drebančiu balsu dėstė Andrius.

— Taip, aš gerai žinau tą koplytstulpį, — atsakė susidomėjęs psichologas.

— Tai štai. Prie jo turi būti padėtas didelis raštuotas molinis ąsotis su pamerkta balta rože, užsikirsdamas aiškino Andrius. — Suprantat, man tai labai svarbu. Aš nedrįstu ir bijau pažvelgti pro langą. Prašau, padarykit tai už mane. Jei prie koplytstulpio pamatysite ąsotį su balta rože, žinokit, Jie man adeido! O jei ne — visi keliai į tėviškę man bus uždari...

“Tai štai kas taip neramino šį žmogų visą kelionės laiką”, — jaunajam psichologui akimirksniu viskas paaiškėjo, ir jis tvirtu sodriu balsu nuramino kaimyną:

— Nesijaudinkit, aš tai padarysiu. Ir tikėkit, jog viskas bus gerai.

— Ačiū, — su palengvėjimu atsiduso Andrius ir, delnais užsidengęs akis, panarino galvą...

Ta varginanti nežinomybė dabar, paskutinėmis sekundėmis, atrodė pati skaudžiausia ir ilgiausia. “Nejau jaunuolis nieko nematė ir tyli, bijodamas pasakyti tiesą? O gal jis tiesiog nepastebėjo ašočio, pasislėpusio tarp daugybės lauko gėlių?” — sunkūs kankinantys klausimai drumstė Andriaus sąmonę, tik staiga juos nutraukė džiugus ir pilnas nuostabos šūksnis:

— Žiūrėkite, greičiau žiūrėkite!

Andrius akimirksniu prišoko prie lango, ir tai, ką tada išvydo, visam gyvenimui užsifiksavęs jo sąmonėje. Senasis Užbalių koplytstulpis buvo apkaišytas daugybe baltų rožių žiedų, o močiutės ašotyje jų buvo primerkta tiek, kiek tik galėjo tilpti. Prie pat koplytstulpio šventiškai pasipuošę stovėjo tėvelis su mama. Vienoje rankoje jie laikė baltas rožes, o kita mojos pravažiuojančiam traukiniui. O šalia jų stovėjo didžiulis būrys kaimo žmonių — senų, jaunų, net visai mažų vaikelių, matytų ir nematytų, pažįstamų ir pamirštų. Visi jie turėjo po baltą rožę ir sutartinai skandavo:

— An—driau! An—driau!

Tas reginys buvo toks nuostabus ir nekasdieniškas, jog prie langų prilipę smalsuoliai tik stebėjosi ir klausinėjo vieni kitų:

— Įdomu, kokį žymų svečią jie taip pasitinka?

— O gal čia filmuoja kokį nors kino filmą?

— Kiek daug baltų rožių! Išsisas milijonas

— kaip kad toje dainoje! — susijaudinusi kalbėjo viena rusė turistė, o jos vyras šį nepaprastą vaizdą įamžino video kamera.

Ir tik du žmonės visame traukiny žinojo, kas yra tikroji šio garbingo sutikimo priežastis.

— Dar kartą ačiū Jums, — nuo gausių džiaugsmo ašarų virpančiu balsu tarė Andrius

ir tvirtai apkabino jaunuolį.

— Ką jūs, man nėra už ką. Tai Jiems turite būti dėkingas, — šypsojosi psichologas.

Epilogas

Štai jau treji metai, kaip gyvenu brangiuose tėvų namuose. Dabar net neįsivaizduoju, kaip kažkada galėjau jų išsižadėti — iš tiesų, žemėje nėra nieko nuostabesnio už gimtą pagotę.

Prieš trejus metus važiavau tėviškėn neramiai širdimi. Aš taip bijojau, kad tėveliai man neatleis, o pasirodo, jie visas nuoskaudas pamiršo jau kitą dieną po mano išvykimo. Visus tuos metus tėveliai meldė Gailestingąjį Dievą, kad tik būčiau gyvas ir sveikas, kad tik nieko blogo man nenuiktų. Beribė yra tėvų meilė, jos neišmatuosi jokiais matais!

Jau dveji metai, kaip vedžiau savo jaunystės meilę Irutę, kurios vyras mirė prieš penkerius metus, palikęs ją ir dvi dukreles. Dabar mes esame jau penkiese: aš, Irutė, Beatričė, Jolanta ir mažasis Evaldukas. Gyvename visi kartu pas mano tėvelius — aš per ilgai jų nemačiau, kad galėčiau ir vėl skirtis.

— Jūs mūsų senatvės saulutės, — meiliai kalba tėvukai anūkėliams ir geromis savo rankomis švelniai glosto jų galveles.

Mama ir tėvelis pastebimai atgimė ir atjaunėjo, pamiršę visas ligas, negales ir skausmus.

— Dabar mes žinome, kad gyvenome ne veltui, — kartą prasitarė jie man su Irute. — Į mūsų namus po tiek metų vėl sugrįžo Šviesa ir Ramybė!

Aš supratau, kad įžeidimus atieisti ir nuoskaudas nukęsti — yra vienos iš gražiausių žmogaus dorybių, kuriomis jis panašėja į savo Kūrėją. Jei atieisti ir pamiršti blogį yra sunku, tada žmogui padeda pats Laikas, o kitais žodžiais tariant, pats Dievas, nes ir beribiamė Laike mes galime atpažinti Visagalės Meilės veidą!

Šventė, kokios dar nebūta

Marija Aldona Jurkutė

KAS? — Na, žinoma, kad dėl visko kalčiausias yra Tėvas J. Vaišnys! Tik pagalvokite — 36-ą kartą nepavargdamas ir neleidamas kitiems pavargti (tiesiog nepalikęs laiko nuovargiui!) jis ir šiemet organizavo rašinių konkursą, taigi ir tradicinę “Laiškų lietuviams” šventę privalėjo įvykti.

O tėvas A. Saulaitis gegužės 5-ąją išskilmes pradėjo Mišiomis Jėzuitų koplyčioje, pasakęs pamokslą, kurio turinio net ir labai norėdama nemokėčiau atpasakoti. Jo žodžiai — tokie paprasti, kasdieniški, ramūs įsiskverbė pro smulkiausias odos kapiliarus ir pasiliko. Širdyje arba labai arti jos... Pylos už per gerai atliktus darbus nusipelnė ir Jaunimo centro darbštuočiai — Jonas Paronis, kurio naujoji pavardė nuo šiol bus Didžioji Šviesa, nes tą dieną dirbo vyriausiuoju šventės šviesų švietėju, Skirmantė Miglinienė, kuriai vienbalsiai pripažintas vardas — Skirmantė-Žavusis Šypsnyš. Kas dar? Ogi naujasis Jaunimo centro tvarkdarys Algis, kuris tempė, kėlė, statė, valė, atidarė, pasitiko, uždarė, išvalė, palydėjo ir t.t., ir t.t.

KO? — Esu tikra, kad šventėje nebuvo nė vieno, kuris nesididžiuotų esąs “Laiškų lietuviams” skaitytojas ar nepasižadėtų, pats neskaitydamas, užprenumeruoti žurnalą Lietuvai, viliantis, kad “Laiškai lietuviams” padės Lietuvai greičiau išsivaduoti iš neapykantos, melo, žiaurumo.

KAM? — Pasistengsiu neužmiršti nė vieno kuo nors prisidėjusio ar padėjusio suruošti šventę, kuri buvo tikra ir pavasariškai graži. Taigi — ačiū, ačiū, ačiū!

Tėvui J. Vaišniui už reiklumą ir jo nervus, kuriuos tausodami stengėmės pavestus darbus atlikti tik gerai ir labai gerai. Mecenatams, be kurių dosnumo ši šventė nebūtų įvykusi. Tai jų dėka pavyko surasti tiek daug kūrybingų ir talentingų žmonių ne tik čia, Amerikoje, bet ir tolių-toliuose — Lietuvoje.

Šio konkurso mecenatai buvo: dr. Birutė Kasakaitienė, Vanda Prunskienė, Stefanija Rudokienė, Aleksas Lauraitis, prel. Juozas Prunskis, Vaclovas ir Margarita Momkai, Jadvyga ir Bronius Jankauskai, Marija Ročkuvienė, Barbora Morkūnienė.

Ačiū Albinai Ramanauskienei, turbūt turinčiai užburtą skrynią, kurioje laiko energiją. Kiek bepaima, skrynia tik papildėja. Ponia Albina tiesiog sutvėrta geram vadovavimui ir nuo šiol visiems laikams jai suteikiamas “Laiškų lietuviams” švenčių Vyriausios Dirigentės vardas.

Ne mažiau garbingu — Čempionės vardu įvertintas S. Plenienės triūsas. Ji sugebėjo į šventę atvesti 70 svečių, ištikimų “Laiškų lietuviams” bičiulių ir rėmėjų.

Kas būtų šventė be nuolatinių talkininkų-pasišventėlių R. Andrijauskienės, J. Ivašauskie-

Redaktorius įteikia Indrei Bartašiūnienėi konkurse laimėtą premiją.

J. Kuprio nuotr.

nės, R Masilionienės, N. Užubalienės, M. Utz? Jos vertos ne tik „ačiū“, bet ir Tėvo Vaišnio palaiminimo.

KĄ — Ką supratau aš? Kad Tėvas J. Vaišnys tikrai turi tiesioginį ryšį su Aukščiausiuoju. Nes — kaip paaiškinti tą faktą, kad iki šventės likus trims dienoms, važiuodama ryte į darbą, radau ant kelio suklupusią seną, pavargusią obelį. Tai ar ne Dievo siųstas stebuklas buvo ji, paskutiniuosius jos paskutinio pavasario žiedus padovanojusi Jums, mieli „Laiškų lietuviams“ skaitytojai, mūsų šventės svečiai.

Supratau taip pat, kad beprasmiškų darbų, dirbant su Tėvu J. Vaišniu, nebūna. Nors perskaityti 77 atsiųstuosius rašinius nebuvo lengva, bet prisilietimas prie 50-ies suaugusių ir 27 jaunų žmonių mąstymo, minčių, širdžių kalbos

rašiniuose — buvo tikrų tikriausia šventė prieš šventę. Juolab, kad vertinimo komisijai (K. Gutmantas, A. Jurkutė, J. Masilionis, A. Smulkštienė) pavyko rasti ir premijuoti 20 talentingų žmonių. O, jeigu tikėti vienintelės šventėje dalyvavusios laureatės Indrės Bartašiūnienės žodžiais, tai ir jai dalyvavimas konkurse buvo ir šventė, ir atsakomybė, nes jautė atstovaujanti visiems rašiusiems iš Lietuvos.

KUO? Kuo liko sužavėti šventės svečiai? Na, žinoma, „Dainavos“ ansamblio programa! Visam ansamblui, dirigentui Dariui Polikaičiui, akomponiatoriui Ričardui Šokui, chormeisteriui Audriui Polikaičiui buvo pašėlusiai plovama, parodant, jog būtų visai neblogai jų dainų klausytis iki vidurnakčio ar dar ilgiau. O Tėvas J. Kidykas apsisverkė, sugraudintas Mariaus Polikaičio solo padainuotos C. Sasnausko „Karvelėli mėlynasis“. Mat šią dainą kunigas J. Kidykas dainavo, kai jam buvo dvylika...

O, kai ašarėlės nudžiūvo, kai ir rankos pailsėjo nuo plojimų, atėjo laikas pasistiprinti — kuo? Nepaprastai skaniai Birutės Jodvalienės (Racine Bakery) paruošta vakariene. Buvo gardu kaip du medų!

KAME? — Sunku patikėti, kad mūsų šventėje dalyvavo per 300 žmonių. Mūsų draugų. Nes ateidami jie parėmė „Laiškus lietuviams“, tarsi sakydami: rašykite, rašykite laiškus. Mes laukiame jų. Ir tai — svarbiausia. Ar supratote, Tėve Vaišny, kad pavargti dar nevalia, kai tokiai daugybei geros valios žmonių žurnalas yra reikalingas. Taigi poilsio, bent artimiausiame dešimtmetyje, dar nesitikėkite.

Kūryba amžinai atgimsta — jei ne tavyje, tai manyje, kitame... Ji visada yra. Amžinasis Kūrėjas ieško tinkamo indo, per kurį lietuși įkvėpimas. Indas sudūžta, o paslaptis tęsiasi...

P.S.!!! Ačiū už suteiktą retą galimybę pakartoti lietuvių kalbos linksnius.

Šv. Jonas Krikštytojas

Kun. K. J. Ambrasas SJ

Vienas iš įžymiausių ir kartu pats paskutinis ST pranašų — šv. Jonas Krikštytojas (hebr. *Jonah* - *balandis*, ang. *John*, pranc. *Jean*, it. *Giovanni*, isp. *Juan*), Kristaus pirmtakas — Jeruzalės šventyklos kunigo Zacharijo ir Elzbietos, Jėzaus Kristaus motinos pusseserės, sūnus — ST ir NT jungtis:

Tyruose šaukiančiojo balsas:

Taisykite Viešpačiui kelią!

Ištiesinkite jam takus! (Mt 3,3)

Šį pranašą Dievas pasiuntė parengti žmones Mesijo atėjimui. Stebuklingas buvo jo gimimas. Zacharijas su žmona, kaip rašo Šv. Rašte: “buvo teisūs Dievo akyse ir nepriekaištingai vykdė visus Viešpaties įsakymus bei nuostatus. Juodu neturėjo vaikų, nes Elzbieta buvo nevaisinga ir abu sulaukę senyvo amžiaus” (Lk 1, 6-7).

Kai vienasyk Zacharijas, pagal nustatytą eilę Jeruzalės šventykloje įžengęs į šventų Švenčiausiąją vietą aukėjo smilkalus, pasirodęs angelas pranešė jam džiugią žinią, kad jo žmona Elzbieta jam pagimdys sūnų ir pramins Jonu. Senelis negalėjo patikėti, kad tokio amžiaus žmonėms šitaip gali nutikti. Už tai, kad nepatikėjo arkangelo Gabrieliaus paskelbtąja Dievo dovana, Zacharijas liko nebylys iki berniuko gimimo dienos (plg. Lk 1,5-38). Prieš Jono užgimimą į kalnuotą kraštą, keli kilometrai nuo Jeruzalės, Ain Karimo miestelį, anuomet priklausiusį romėnų provincijai, apsilankė Švč. Mergelė Marija ir pusseserės akivaizdoje prabilo nuostabiai poetišku “Magnificat”. Taip vadinama Marijos giesmė, labai artima ST pranašo ir teisėjo Samuelio motinos Onos giesmei (plg. 1 Sam 2,1-10), kuria ji dėkoja Dievui už taip ilgai lauktąjį kūdikį. Kai kurie “Magnificat” įvaizdžiai irgi primena psalmių

poetines, menines raiškos priemones: “Mano siela šlovina Viešpatį” (Lk 1,47). Zacharijo ir Elzbietos sūnus buvo Jėzaus giminitis ir tik keliais mėnesiais už Jį vyresnis. Apie šį stebuklingai gimusį vaiką ir apie tiek nuostabių dalykų išgyvenusius tėvus sklido gandai: “Visus kaimynus apėmė baimė, ir po visą Judėjos kalnyną sklido kalbos apie šiuos įvykius. Visi girdėjusieji dėjosai tai į širdį ir klausinėjo: “Kaip manai, kas bus iš šio vaiko? Jį tikrai globoja Viešpaties ranka” (Lk 1, 65-66). Ir tikrai šitaip kalbėjusieji neapsiriko.

Jis atsiskyręs gyveno Judėjos dykumoje, nesikirpo plaukų, negėrė vyno ir kitų svaigalų, išliko skaistus. O svarbiausia — Jonas pakrikštijo Jėzų Kristų Jordane. Kai sulaukus maždaug trisdešimties metų Dievas jį pašaukė pranašauti, Jonas dėvėjo kupranugario kailiu, buvo susijuosęs odos diržu, maitinosi bičių medumi ir skėriais. Minios žmonių ėjo pasiklausyti jo ugningų, nuostabių pamokslių, kuriuose jis ragino atgailauti, melstis, pasikrikštyti — atsiversti, pakeisti savo nuodėmingą gyvenimą. Šitaip pasirengus, sutikti ateinantį Mesiją. Jonas stengėsi ne vien tik pakeisti kai kurių žmonių gyvenimą. Jo tikslas šiam didžiam įvykiui — būsimajai Mesijo karalystei — parengti visą tautą. Šitokiu elgesiu ir jo skelbiama žinia susidomėjo net aukščiausioji žydų taryba — sinedrionas, pasiuntęs jo paklausti: kas jis esąs. Jonas nelaiškė savęs nei Mesiju, nei pranašu Eliju. Jis save vadino “*tyruose šaukiančiojo balsu*” (Mt 3,3). Pirmąjį kartą Jonas susitiko su Kristumi prie Jordano: “Štai Dievo Avinėlis, kuris naikina pasaulio nuodėmę!” (Jn 1,29) — anuomet išsprūdo iš Jono lūpų žodžiai, likę kiekvienų šv. Mišių maldose ligi šios dienos. Jie ištarti Jono, pama-

čius Jėzų, dievažmogį, visiškai be nuodėmės, bet iš klusnumo norėjusį irgi būti pakrikštytu taip, kaip ir visi kiti: “Čia tasai, apie kurį aš kalbėjau” (Jn 1,30). Jėzaus krikšto metu netgi dangus paliudijo, kad Jėzus — ne šiaip sau eilinis žmogus; pasigirdo iš dangaus Dievo Tėvo balsas, o Šv. Dvasia regimu balandžio pavidalu nusileido ant Jėzaus. Tatai buvo akivaizdus ženklas tiek miniai, tiek ir pačiam Jonui, kad čia tikrai lauktasis pasaulio Mesijas. Jei ligšiolei Jonas Krikštytojas svaidėsi grūmojima, bausmėmis ir šauksmais, tai nuo dabar šis vyras liudijo Mesiją atėjus, apie Jį pasakojo ir Jį garsino. Netgi savo mokiniams, kuriais manoma buvo Petras, Andriejus, Jokūbas ir Jonas, nedraudė eiti paskui naująjį Mokytoją. Jono šalininkai netgi ėmė purkštauti, kad taip nyksta jų gretos, bet Jonas Krikštytojas paaiškino, kad jis turįs mažėti, o Jis augti. Vadinasi, jo uždavinys jau baigtas. Kai Jonas Krikštytojas už pasakytą tiesą karaliui Erodiui, kad netinka su brolio žmona gyventi, buvo įkalintas Acheronto pilyje, siuntė pasiuntinius Kristaus paklausti: “Ar tu esi tas, kuris turi ateiti, ar mums laukti kito?” (Lk 7,19). Manoma, kad Jonas Krikštytojas juos siuntęs todėl, kad jo mokiniai įsitikintų Mesiją jau atėjus, pradėtų blaiviai vertinti jo atliktojo uždavinio pabaigą ir suvoktų, ką reiškia Kristaus pasakytieji žodžiai: “Keliaukite ir pasakykite Jonui, ką esate matę ir girdęję: *aklieji praregi, raišieji vaikščioja, raupsuotieji apvalomi, kurtieji girdi, mirusieji prikeliami, vargdieniams skelbiama geroji naujiena*” (Lk 7,22). Šitaip Jonas norėjo savo mokinius įtikinti, jog Izaijo pranašauta Mesijo karalystė jau atėjusi. O Kristus minios akivaizdoje savo ruožtu nepaprastai palankiai įvertino Jono Krikštytojo asmenį ir jo darbus tokiais pagyrimais: “Tai ko gi išėjote pamatyti? Ar pranašo? Taip, sakau jums, ir daugiau negu pranašo. Jis yra tasai, apie kurį parašyta: “*Štai aš siunčiu pirm tavęs savo pasiuntinį, ir jis nuties tau kelią*. Sakau jums: tarp gimusių iš moters nėra buvę didesnio už Joną (Lk 7, 26-28).

Apie nė vieną net iš savo dvylikos apaštalų Kristus taip pagarbiai nėra pasakęs. Ir tikrai šis santūrumo, maldos, kupinas fizinės ir vidinės jėgos ir ugningo žodžio nestokojęs vyras buvo vertas tokių Jėzaus žodžių. Jonas Krikštytojas nepataikavo Valdovams. Jau vien tik Erodiui Antipai pasakyti tiesos žodžiai, kad, pavarius savo teisėtą moterį, nevalia turėti savo brolio žmonos Erodiados, liudija jo drąsų elgesį, tiesumą ir nesitaikstymą su galingaisiais. Nežinia, kiek dar Jonas būtų kalbėjęs karaliaus požemiuose, kiek dar jį gausiai būtų lankę mokiniai, kiek pagaliau dar pats Erodas būtų klausęs jo kalbų. Tik Erodiada, pasinaudojusi gera proga, kai karalius už sušoktą rūmuose per jo gimtadienį šokį Salomėjai pažadėjo dovanoti tai, ko tik ji paprašysianti. Tad neužgesinamo keršto vedina, Erodiada liepusi dukrai paprašyti iš karaliaus Jono Krikštytojo galvos. Nors nenoromis, bet Erodas, svečių ir dvaro didžiūnų akivaizdoje duotą savo pažadą ištesėjo. Kalėjime nukirsdinta Jono Krikštytojo galva buvo įteikta Salomėjai, kuri ją atidavė savo motinai. Nors mokiniai Jono kūną palaidojo, bet, Kristaus stebuklams paplitus Palestinos žemėje, buvo manoma, kad čia bus iš mirusių prisikėlęs Jonas Krikštytojas. Pirmųjų amžių istoriko Juozapo Flavijaus liudijimu, Erodo kariuomenės pralaimėjimas prieš Areto karalių Nabatėją, tikrosios ir Erodo atstumtosios žmonos tėvą, žmonių buvo laikomas akivaizdžiu Dievo bausmės ženklu už Jono nužudymą.

Šv. Jonas Krikštytojas gerbiamas ne vien tik Romoje, kur Laterano bazilika pašvęsta jo garbei, daugel jo bažnyčių yra ir Lietuvoje, ir visame pasaulyje. Šio šventojo Bažnyčia mini ne mirties, bet gimimo dieną — birželio 24-ąją, — kai ligi šių dienų išlikę laužai, paparčio ieškojimas ir kitos liaudies tradicijos. Bažnyčia tikrai Kristaus ir Marijos gimimo dieną švenčia. Retai kam tokia išimtis daroma. Mat Jonas buvo pašvęstas šiai kilniai užduočiai dar motinos įščiose, kai Mergelė Marija aplankė savo giminitę Elzbieta.

Krikščioniška kultūra

Kun. Aug. Steigvilas

Šv. Tėvas Jonas Paulius II mus kviečia kurti naują krikščionišką kultūrą. Pavyzdžiu gali būti pirmųjų amžių krikščionių gyvenimas, kurį sutrauktai aprašo šv. Lukas Apaštalų Darbų knygoje: “Jie ištvermingai laikėsi apaštalų mokslo ir bendravimo, duonos laužymo ir maldų” (Apd 2,42).

Šią gyvenimo formą galima pritaikyti ir mūsų laikams, kurie siekia to paties idealo — “Visa atnaujinti Kristuje” pagal popiežiaus Pijaus X šūkį. Kristus privalo būti atsinaujinimo centre, kuriant naują krikščionišką kultūrą.

Kristus mums paliko savo dievišką mokslą, užrašytą evangelijų knygoje, Kristus pasiliko Eucharistijoje, Kristus veikia per savo įsteigtą Bažnyčią, kurios galva yra Jis, o mes, visi krikščionys, esame Jo mistinio kūno nariai, sujungti su Kristumi ir tarp savęs.

Sekant šiuo idealu, krikščioniška kultūra turi remtis evangelijose išdėstytu Kristaus mokslu, Eucharistijos priėmimu ir visos Bažnyčios apaštališku veikimu pagal bažnytinės

hierarchijos gaires, jungiantis bendroje maldoje.

1. Evangelijos įgyvendinimas

Pirmiausia turime stengtis įgyvendinti evangelijose nurodytus Kristaus patarimus, pagal kuriuos privalome tvarkyti savo gyvenimą. Antanas Maceina yra pasakęs, kad “užtektų įgyvendinti Kristaus Kalno pamokslo palaiminimus, norint sukurti naują kultūrą”. Šią tiesą patvirtino ir žymus teologas Garigou La Grange, kad užtenka įgyvendinti Kristaus paskelbtą Kalno pamokslą, norint tapti šventais.

Kristus savo Kalno pamoksle nurodo tą naują kelią, kuris yra Dievo valios vykdymas, paremtas nauju meilės įstatymu. Paskutinės Vakarienės metu Kristus paliko savo naują įstatymą, kad mylėtume vieni kitus, kaip Jis mus myli, nes iš to kiti pažins, kad mes esame Jo mokiniai, tikri krikščionys.

Kristus savo gyvu pavyzdžiu parodė, kaip mes turime vieni kitus mylėti: “Jis perėjo visą

— *Viešpatie*, leidęs žemėn pirma savęs kelią parengti pasiuntiniui Jonui, suteik malonę, kad ir antrasis atėjimas būtų dar rūpestingiau parengtas negu anuomet prieš du tūkstantmečius. Neleisk žmonijai pražūti, pasigailėk vaikų, jaunimo, mūsų visų, kurie norime atsilyginti už baisius tautų ir asmenų nusikaltimus Tau ir Tavo Sūnaus įsteigtajai Bažnyčiai. Mokyk mus, kad savo auka, malda, santūra ir visu gyvenimu galėtume sulaikyti pasaulį, jog daugiau neskaudintų Tavo ir Tavosios Motinos Švč. Širdies, kad jau užteks žudyti savo sielas. Užteks eiti pražūties, savo pasmerkimo ir prapulties keliais.

Leisk, gerasis ir atlaidusis Kristau, kad tarp mūsų daugiau atsirastų tokių aukos, gilios maldos, santūrumo ir švento pavyzdžio vyrų ir moterų, koks buvo Tavo išrinktasis pirmtakas, kurį Tu taip išgyrei minioms, kuris taip daug pakrikštijo ir išgelbėjo nuo amžinos žūties.

Duok, maloningasis Tėvo Sūnau, mūsų didysis *Bičiuli ir Mokytojai*, daugiau ryžto, ugnies, negestančios aukos dvasios mūsų dienų apaštalams, kunigams, misionieriams, vienuoliams, pasauliečiams ir visiems Tavo tarnybai pasišventusiems tokios drąsos ir nepalaužiamo tikėjimo dvasios, kurios Tu nepagalėjai savo rinktiniam indui — tyruose šaukiančiojo balsui — Jonui Krikštytojui.

kraštą, darydamas gera ir mokydamas” — buvo Jo gyvenimo programa. Mylėti savo artimą reiškia jam padėti ir jį pamokyti gera daryti. Paskutinės Vakariinės metu Kristus savo pavyzdžiu tai parodė labai aiškiai. Jis, būdamas Mokytojas, plovė apaštalams kojas, primindamas, kad ir mes turime panašiai daryti — padėti kitiems.

2. Eucharistija — meilės sakramentas

Kristus, pažindamas mūsų žmogišką silpnumą, paliko mums savo meilės sakramentą — Eucharistiją, kad mes galėtume iš jos semtis jėgų vykdyti Jo meilės įstatymą ir tokiu būdu kurti naują krikščionišką kultūrą.

Eucharistijos sakramente Kristus mums paliko didžiausią dovaną — Jis mums save dovanuoja, kaip gyvenimo duoną, kad galėtume turėti gyvenimą ir turėti apšvietimą, kad galėtume įvykdyti Dievo valią ir gauti Kristaus palaiminimus, pažadėtus Kalno pamoksle.

Jėzus kartą pasakė: “Aš atėjau įžiebtį žemėje ugnies ir kaip norėčiau, kad ji jau liepsnotų” (Lk 12,49). Šventąja Eucharistija Kristus žiebia ugnį žmonių širdyse. Juk Jis yra meilės liepsna ir trokšta įžiebtį tos meilės liepsną visų tikinčiųjų širdyse, kad ji sukurtų naują meilės kultūrą mūsų aplinkoje.

3. Bažnyčios triguba misija

Kristus įsteigė savo Bažnyčią, kurios matojama galva išrinko šv. Petrą, pirmąjį popiežių, ir pašventino apaštalus, kad jie mokytų visas tautas ir visus vestų išganymo keliu. Šv. Petro įpėdiniai popiežiai ir apaštalo įpėdiniai vyskupai atlieka trigubą misiją: skleidžia Kristaus mokslą per savo kunigus, pašventina tikinčiuosius, teikdami sakramentus, ir rodo kelią į išganymą.

Tikinčiųjų šventa pareiga klausyti jų skelbiamo Kristaus mokslo, su meile ir pagarba priimti sakramentus ir uoliai vykdyti vyskupų patarimus bei nurodymus tikėjimo ir moralės srityse.

4. Nuoširdi malda

Kad tikintieji galėtų įvykdyti evangelijos skelbiamas tiesas, pamaldžiai priimti sakramentus ir su tikra pagarba vykdyti ganytojų nurodymus, reikalinga nuoširdi ir pastovi malda, nes tik malda mes gauname Šventosios Dvasios proto apšvietimus ir valios sustiprinimą. Tik tokiu būdu galima vykdyti Dievo valią, pildyti meilės įsakymą, tinkamai priimti sakramentus ir priimti ganytojų dvasinius patarimus bei nurodymus.

Tik apsišarvavę gyvu Dievo žodžių vykdymu, pasimaitinę Eucharistijos gyvenimo duona, susistiprinę nuoširdžia malda, vadovaujami savo ganytojų, mes galėsime sukurti naują krikščionybės kultūrą, kuri taip reikalinga mūsų laikams.

Krikščioniškos kultūros augimas ir brendimas priklauso nuo kiekvieno iš mūsų, kaip mes atsakome į Kristaus žodžius: “Jei pasiliksite manyje ir mano žodžiai pasiliks jumoje, — jūs prašysite, ko tik norėsite, ir bus jums suteikta” (Jn 15,7). Kitoje vietoje Kristus mums užtikrina: “Kas pasilieka manyje ir aš jame, tas duoda daug vaisių; nuo manęs atsiskyrę, jūs negalite nieko nuveikti” (Jn 15,5).

Pasilikimas su Kristumi yra mūsų apaštalavimo raktas. Tada pats Kristus veikia su mumis ir per mus, kaip vynmedžio šakelės, kurios pasilieka susijungusios su vynmedžiu, auga, žydi ir, atėjus laikui, neša gausių vaisių.

Kaip pasilikti su Kristumi? Atsakymą duoda pats Kristus: “Jei laikysitės mano įsakymų, pasiliksite mano meilėje, kaip aš kad vykdaus savo Tėvo įsakymus ir pasilieku Jo meilėje” (Jn 15,10)

Kristus mums kalba labai aiškiai: “Ne jūs mane išsirinkote, bet aš jus išsirinkau ir paskyriau, kad eitumėte, duotumėte vaisių ir jūsų vaisiai išliktų, — kad ko tik prašytumėte Tėvą mano vardu, Jis visa jums duotų. Aš jums tai įsakau: vienam kitą mylėti” (Jn 15, 16-17).

TIKĖTI PATIKIMAIS LIUDININKAIS

CHIARA LUBICH

"Palaiminti, kurie nematė ir tikėjo" (Jn 20, 2-9).

Tuos žodžius galima rasti Evangelijoje pagal šv. Joną, baigiamoje dalyje. Mes gal atsimeiname kaip tik tuos žodžius, kuriuos Jėzus ir pasakė apaštalui Tomui, kai jis nebuvo kartu su kitais apaštalais tada, kai prisikėlęs Viešpats pasirodė savo apaštalams. O vėliau, kai Tomas jau buvo su jais, jie jam pasakė: "Mes matėme Viešpatį!" Kadangi jis negalėjo tuo tikėti, nustebeš jiems pareiškė: "Jeigu aš nematysiu vinių dūrio jo rankose... — netikėsiu" (Jn 20,25).

Tomas yra tipiškas pavyzdys visiems, kuriems, kaip ir jam, Jėzus nepasirodė, bet girdėjo liudijant apie jį apaštalus. Tomas yra būdingas pavyzdys visoms žmonių kartoms, kurios bus po Jėzaus laikmečio ir kurios, negalėdamos jo matyti, turės tikėti.

Kokia laimė mums visiems turėti tikėjimą, jog pagal Jono Evangelijos minimą palaiminimą, Jėzus tą palaiminimą duoda ir mums, kurie nematėme ir tikime.

Vėliau Tomas turėjo laimę matyti Jėzų. Jis gavo pašaukimą būti jo apaštalu ir liudytoju. O prisikėlusio Jėzaus pamatymas taip labai jį paveikė, jog jo tikėjimas taip sustiprėjo, kad jam daugiau įrodymų jau nereikėjo. Tomas buvo labai paveiktas, kai suprato, koks Jėzus yra, ir jis iš visos širdies tarė: "Mano Viešpats ir mano Dievas!" (Jn 20,28).

"Palaiminti, kurie nematė ir tikėjo".

Ko Jėzus nori tais savo žodžiais dabar mus mokyti? Jis nori kad mes, kurie jo nematėme, tikėtumėm taip, kaip apaštalai, kurie jį matė; ir kad toji realybė, kad jis yra tikrai, turi tą patį užtikrinimą, kokį turėjo apaštalai, kurie jį matė. Juk mes turime tikėjimą, kuris užtikrina Jėzaus buvimą taip, lyg mes jį būtume "matę".

Tikėjimu mes galime būti visuomet su juo, jį suprasdami, kai jis gyvena mūsų sieloje. Tikėjimu mes galime patirti jo buvimą su mumis, kai esame jo vardu vienybėje (Mt 18,20). Galime jį atrasti jo Bažnyčioje, kurioje jis visuomet yra.

Tą tikėjimą liudija tie, kurie matė Jėzų savo akimis, ir jų liudijimas visuomet pasilieka amžių būvyje. Nors daug šimtmečių jau praėjo, bet mes visuomet gyvename su juo.

Be to, prieš grįždamas pas Tėvą ir meldamasis už savo apaštalus, kuriuos paliko pasaulyje, Jėzus taipgi minėjo ir mus. Jis sakė: "Ne tik už juos aš meldžiu, bet ir už tuos, kurie per jų žodį mane įtikės" (Jn 17,20).

Tie Jėzaus žodžiai primena mums, kad pasitikrindamėm savo tikėjimą, ar tikrai stengiamės augti dvasiniame gyvenime, nelaukdami įtikinėjimų ar daugiau įrodymų. Taip pat jie užtikrina mus, kad neabejotumėm Kristaus buvimu žmonijos istorijoje ir mūsų pačių gyvenime.

Tais žodžiais Jėzus ragina mus, gyvenant tikėjimu ir visišku pasitikėjimu, atsiduoti į Dievo rankas. Jis nori, kad tikėtumėm jo meile net tada, kai mus ištinka sunki padėtis ar beviltiškos aplinkybės prispaudžia, kurių mes negalime išvengti.

Pagaliau tie Jėzaus žodžiai skatina mus spręsti viską, pirma išsilaisvinus iš tos ribotos žmogiškos logikos ir samprotavimo. Tie Jėzaus žodžiai taip pat skatina mus priimti viską, ko patys negalime suprasti: tų didžiųjų tikėjimo tiesų ir paslapčių — Dievo, Kristaus ir prisikėlimo.

Iš anglų kalbos išvertė *Kostas Paulius*

POKALBIS ŽIEMOS NAKTĮ

TERESĖ PABERALIENĖ

Žiemos vakaras, nutilo gatvių triukšmas, žmonių balsai. Baigėsi trumpa žiemos diena, o sutemos tarsi kriste užkrito ant pritilusio miesto, upės, toluomoje dunksančių miškų. Štai mėnulio pilnatis, jau gerokai dangumi palypėjusi, — žalsvoje šviesoje paskandino pasaulį, sidabru papuošė šarmotus medžius. Taip skaidru ir balta aplinkui, taip nuostabiai balta!..

Einu pas kaimynę senutę, nuolatinę savo pasivaikščiojimų draugę, tokią vienišą ir kartu tokią šviesią ją supančiame Tamsos pasaulyje. Lėtai žengiu per girgždantį sniegą ir mąstau... Koks gražus Kūrėjo pasaulis, o tiek daug jame skausmo, nevilties ir liūdesio! Žmogus žemėje turbūt niekada nesijaučia laimingas — turtin-gas jis ar vargšas, sėkmė kloja jo kelius ar graužia nuolatinis rūpestis dėl kasdieninės duonos. Liūdesys gatve praeinančių veiduose, liūdesys žvelgiąs pro daugiaaukščių betoninių dėžučių langus... Liūdesys, tarsi šydas gaubiąs pasaulį, besišiepiąs pro kurtinantį muzikos trenksmą, aistrų šėlsmą, dūžtančią minutės laimę, norą užsimiršti alkoholyje ir narkotikuose. .. Kas begali paguosti žmogų, žmoniją? Veltui pro karus, kraują ir ašaras šaukiama:

— Ateikite!..

Deja, žmonija akla ir kurčia, nemato, negirdi...

Ak, Mieloji, Tu tikriausiai seniai manęs lauki savo mažame kambarėlyje! Žinau, kad esi pavargusi, kad kaulus šiandieną daugiau gelia, kad už langų — labai šalta! Eikime pasigrožėti žiemos naktimi, pakvėpuoti tyru, gairiu oru! Renkis savo pilkuosius senus kailinai-

čius, riškis “sibirietišką” skarą! Juk sakei, kad tiek daug ir tokio balto sniego nematei nuo tremties Sibire laikų! Palauk, palauk — kas dar čia?.. Vėl verkei, vėl akys paraudusios? Ar girtuoklis žentas vėl triukšmavo, plūdosi? O gal dukra grubiais žodžiais širdį užgavo?.. Aa! Anūkėlės vyras savaitę girtuokliauja, pinigai baigėsi, o dvi mažytės proanūkės alkanos? Ir Tavo pensija antai seniai išseko? Nebeturi ko duoti pieneliui mažytėms? Štai kodėl seniai ataušusį nebalintų makaronų sriubos lėkštė ant stalelio! Tu vėl nevalgiusi... Niekaip nesuprantu, kaip kuklios Tavo pensijos tiems visiems girtuokliams ir tinginiams pakanka! Sakai, dar dvi mažytės iš jos maitinasi?.. Taigi... O Tu savųjų net neišbari, net blogo žodžio apie juos iš Tavo lūpų nesu girdėjusi!.. Suprantu... Svetimas ir nepriimtinas Tavo širdžiai šis Tave supantis pasaulis, bet juk mudvi visvien jo nepakeisime... Ar ne tiesa? Geriau pabėkime į žvainių žiemos naktį: pasvajokime, širdis atgaivinkime!..

Pagaliau lėtai žengiame paupiu, per užsnigtą pievą. Koks gražumėlis aplink tikras stebuklas! Kokia nesudrumsta harmonija, rimtis, ramybė! Galbūt tai toks buvo pirmapradis pasaulis, nesuterštas nuodėmės? Jokio šios žemės didiko menėse nepamatysi tiek aukso, sidabro ir deimantų, kiek pažėrė mums po kojų kalėdinė naktis! Ir visa tai veltui, visa dovai Kūrėjo duota! Tik žvelk ir grožėkis! Ko gi mudviem stinga šioje Grožio ir Ramybės viešpatijoje?! Juk ir laimės akimirką patirti nedaug tereikia: sušalus — stiklinės karštos arbatos,

išalkus — duonos riekelės, širdies atgaivai — vieno gero žodžio, šilto rankos paspaudimo. Tik, aišku, ir laimei pajusti yra viena sąlyga: reikia labai išalkti, labai sušalti, būti labai vienišam... Taigi — laimė — vargšų privilegija!...

Štai mes jau ant aukštai iškerto tilto per Nėrį! Atsidūrėme kažkur erdvėje virš žemės, tarsi apglėbtos dangaus skliauto. Tik pažvelk — kokia nuostabi panorama atsivėrė mūsų akims! Slėnyje žiburiuoja, šviesomis blyksti pasirėdęs miestas, pietuose tylūs miega šarmoti pušynai, sidabriniam rūke skęsta neužmatomi toliai! Begalinė tyla, tik žemai po kojomis su ledais kažką paslaptingai kužda neužšalusi upės vaga. O kiek žvaigždžių! Kaip viliojančiai jos mirga aukštybėse — tarsi kviesių... Dievulėliau, kokios mes mažos, kokios menkos po tais spindinčiais, nežinomais pasauliais, keliaujančiais kosmoso platybėse!

Nejauti, kad stebiu Tave iš šalies? Įsisvajojai, į bekraštes tolumas įsižiūrėjusi... Kokia Tu dar liekna ir tiesi — nesakyčiau, kad aštuntą dešimtį įpusėjai! Iš po skaros sidabrinų plaukų ruoga, o veidas kažkoks nepaprastas, įdvasintas, švytintis visomis raukšlėlėmis... Matau — nusimovusi pirštines, rankas iškeli aukštin, šypsaisi... Sakai, delnus žvaigždžių šviesoje pasišildyti nori?.. Tavo rankos baltos ir švelnios, bet aš žinau, kokios jos tvirtos, Sibiro tremties takais du mažamečius vaikus išnešusios, anūkus išauginusios! Sakai, kad jau vis dažniau ir dažniau pagalvoji apie mirtį, apie gyvenimo ataskaitą prie Aukščiausiojo Sosto... O man rodosi, kad Tu nemirsi! Taip, kaip šiąnakt, eisi ir eisi spindinčiu baltu taku ir net nepajusi, kada peržengsi Ribą... Sakai — bijaisi, kad, atėjus prie Sosto, Tavo rankos bus visai tuščios? Nebijok! Jos visuomet buvo pilnos gerumo ir meilės, kuriuos dalinai visiems sutiktiems savo kelionėje. Visuomet turėjai kuo pasidalyti su kiekvienu, dar neturtingesniu už Tave, todėl ir Tavo skurdas buvo turtingas... Nesirūpink ir neliūdėk, kad vaikai ir anūkai jau ne Tavo vertybių matu savo gyvenimus matuoja:

gerumo grūdelis, kurį įdėjai į jų delnus, išaugs į didelį medį, kurio šakos skleis atgaivą ir meilę ateinantiems... Juk gerumas ir meilė nedingsta net ir šioje žemėje — sugrįžta atgal kitiems... O Ten, kur Tu galų gale nukeliausi, tikrai bus nušluostyta kiekviena Tavo ašara!

Šąla. Kažkur atsidūsta po ledu upė, subraška skildamas ledas ir vėl — tyla! Šypsodamasi klausi, argi man niekada nebuvo liūdna? Pati gerai žinai, kad buvo... Liūdesys, de-ja, lydėjo mane nuo pat ankstyvos vaikystės... Kai tėvelį Vorkutos lageriai “prarijo”, kai po metų vėlyvą rudenį motulę į Alantos kalnelį gervės nuklykė, nulydėjo, kai iš paskos ir seneliai amžinam poilsui atgulė... Liūdna būdavo, kai pavargusi grįždavau į tuščią, nejaukų bendrabučio kambarėlį studentiškų atostogų metais, o draugės tuo tarpu pas savyias mamas atostogaudavo... Tuomet sau viena kartodavau žodžius, kadaise po mamos laidotuvių klasės auklėtojos ištartus:

— Neliūdėk, vaikuti, viskas praeis!..

— Neliūdėk, viskas praeis, — Kauno Įgulos bažnyčios tamsiame kamputyje įsispraudusi klausydavausi žodžių, sklindančių iš aukštų skliautų tylos... Bėgo laikas, tapau gydytoja. Šį stebuklingą žodį kartodavau savo ligoniams, kai jiems atrodydavo, kad ši kančių diena niekados nesibaigs... Sekdama paskui laike tirpstančius gyvenimo mėnesius, metus, dešimtmečius vis labiau suvokdavau, kad viskas šioje žemėje iš tikrųjų labai greitai praeina, baigiasi. Kokia trapi žmogaus būtis, vis daugiau pajusdavau, kai karstą po karsto — visus artimuosius priglaudė Alantos kalnelio žemė, kai paliko vyras, iškeliavęs pas Viešpatį... Ir štai, palypėjusi ant vakarėjančios saulės nušviestos savo gyvenimo aukštumėlės, supratau, kam reikėjo visų tų netekčių, skausmo, kančių! Žmogus nepatyręs skausmo, nelaimių, vargų ar galėtų suprasti svetimą kančią ir liūdesį, vargu ar mokėtų kitą suraminti, paguosti, vargu... Taigi reikėjo pačiai metus praleisti ligonio lovoje, kad sužinočiau, kaip nekantriai rytais palatoje ligoniai laukia gydytojo, kaip trokšta

Dievo tautos apimtis

Kun. Petras Linkevičius

Dievo tauta — tai bendrija visų — tikinčių ir netikinčių. Visiems yra vietos šioje žemėje kurti gėrį, jį didinti. Priskėlęs Kristus įpareigoja savo tautą tapti kartu ir mąstančia, ir veiklia tauta, sėjančia gėrį ir laimę. Jo tauta turi būti teisybės tauta, veikti už laimę ir gėrį — tokia, kuri naikintų neteisybę, nelaimes, skriaudas, prievartą, išnaudojimą ir viso to priežastis.

NT — tai yra pirmasis ir tikras šaltinis Jėzaus asmeniui pažinti. Tačiau ta pažintis turi būti ne atsitiktinė, o kasdieninė. Jei taip nėra, tai Kristaus asmuo mums ir pasilieka tolimas, abstraktus. Mes Jį įsivaizduojame kaip per miglą, Jis mums blankus, negyvas, lyg mitas, lyg legenda... Mums kartais Kristus — tobulo žmogaus šabloniška figūra: didi, iškili asmenybė, idealus mokytojas, geras draugas, gailestingas gelbėtojas ir gydytojas, religijos genijus, idealistas socialinėj plotmėj ir pan...

Ar utopija gyventi šiandien Evangelijos dvasia? Ar mums Evangelija — tai tik gražūs,

jausmus pamaloninantieji pasakojimai? Ar tai tik romanas, pilnas tragikos ir romantikos? Ar tie šventadieniais išklausomi pamokslai ir “išklausomos mišios” — tai tik mūsų dvasiniam nuoboduliui prablaivyti ir nusiraminti, jog jau esi “pakeliui į dangų!” O kas atgaivins tuos žodžius, kuriuos Kristus paskleidė? Kas gi yra ta “Dievo tauta”, dėl kurios Kristus žemėn atėjo?

Dievas slepiasi kiekviename: ir netikinčio širdyje yra įdiegta originali Dievo, dieviškumo, gėrio, meilės samprata. O jeigu jis “mūsiškai” netiki, tai ne jo klausim, o savęs. Krikščionio uždavinys yra mylėti ne “kiemo meile”, t.y. mylėti ne tik šeimos ar bendruomenės narius, o mylėti kiekvieną sutiktąjį. Nušluostyti kiekvieną skausmo ašarą ir čia pat imtis naikinti tos ašaros priežastis. Mylėti — tai ne “nesikišti, kur nereikia”, “kur tavęs neliečia”, o atvirkščiai: stebėti kur, kam ir kada galiu padėti.

Tasai kryptingas tikslas, apie kurį kalba Te-

išgirsti iš jo lūpų nors vieną raminantį šiltą žodį! Tik tada supratau, kaip greitai perprantamas melas, vos švystelėjęs medikų veiduose, kaip skaudu, kada baltu chalatu vilkintis žmogus abejingas tavo likimui ir tavo kančiai... Taip, taip! Tapti geresniu, sugebančiu ir paguoti, ir atleisti, ir nukęsti galima tik praėjus gyvenimo mokyklą, tegul ir skaudžią...

Sakai, kad šaltukas nugarą glostinėja, veidą gnaibo? Gerai, keliausime namučių linkui. Užsuksime pas mane, arbatos stikline pasišildysime... Štai ir tapo lengviau! Žiemos nakties glėbyje tilo mažyčiai mudviejų kasdieniniai vargai ir rūpesčiai. Štai, kyla vėjelis, gal pūga, užgrojusi visomis savo fleitomis, ryt-poryt užpustys mūsų takelį. Bet mes vis vien ateisime čia ir ryt, ir poryt, ir taip visuomet, kai turėsime laisvą valandėlę... Paskui — ateis pavasaris, upėje išplauks ledai, sužaliuos pieva, pakrantės krėmuose vėl giedos lakštingala...

Bėgs vėl laikas, ateis ir praeis vasara ir ruduo... Tiesa... Galbūt vieną tokį vakarą mes čia jau nebeateisime... Bet argi verta dėl to šįvakar krimstis? Juk taip turi būti, taip visuomet žemėje būna! Gal kada nors vaikščios čia kiti, panašūs į mus, gėrėsis gamtos grožiu... O mes su Tavi mi guosime ir drąsinsime juos jau iš didžiosios Viešpaties Tylos... Argi ne taip, Mieloji?.. Tapo taip lengva, taip gera, iki soties atsigėrus tyro, gaivaus žiemos oro. Sakytume, nusimaudėme dvasia ir kūnu iš aukštybių srūvančioje Viešpaties Ramybėje.

jaras de Šardenas, — tai meilė, kuri nėra įgyjama visam laikui: ji privalo būti nuolat patikrinama, bendraujant su kitais. Kai jau aš nebesijaučiu įpareigotas tą meilę patikrinti, jaučiuosi “mylįs” — tai ženklas, jog tą meilę esu praradęs.

Krikščionybė, siekdama turėti pasauliui įtakos, privalo netoleruoti pasyvumo ir susvetimėjimo. Krikščionis privalo netoleruoti blogio, o jį atakuoti, nepasilikti ignorancijoj (“proto mažutėliais”). Jeigu krikščionijos saviraiška nepasikeis aktyvios gėrio kūrybos, gėrio gausinimo linkme, tai krikščionybė ir neišsiskleis, kaip skleidėsi pirmaisiais amžiais. Pesimizmą ir individualizmą privalo išstumti kolektyvinis, drąsus ir realus optimizmas. Visi Bažnyčios keliai veda į dangų. Bažnyčia tęsia pasaulyje tą perversmą, kuris anuomet buvo papiktinimas žydams, skandalas pagonims. Bažnyčia kelia nerimą žmonijos buvime, ji žmonių skaldo. Savo mokslu Bažnyčia ardo senąsias žmonijos pažiūras į būtį. Bažnyčia lenkia žmonių Dievop, ji kelia reikalavimus naujam gyvenimui, naujam žmogui.

Aišku, jog Bažnyčios persekiojimas šiandien neatskleidžia nieko naujo — tai tik Kristaus persekiojimų tęsinys. “Jei mane persekiojo — persekios ir jus”. Ir Kristus, siųsdamas apaštalus į pasaulį, įspėjo saugotis žmonių niekšybės: “Aš jus siunčiu kaip avis tarp vilkų. Būkite gudrūs kaip žalciai ir neklastingi kaip balandžiai. Saugokitės žmonių, nes jie jus parduos... Jūs būsite nekenčiami dėl mano vardo”. Krikščionis turi nesistebėti, kad Bažnyčia persekiojama. Priešingai —jis turi susimąstyti, kai nėra persekiojamas. Tai gali būti ženklas, kad jis tiek prisitaikęs prie pasaulio gyvenimo būdo, jog laiko jį savu, yra pamilęs šią tikrovę, siekdamas joje pasilikti... Bažnyčia, pirkdama sau ramybę už nuolaidas, nukrypsta nuo misijos. Ji išsigema ir pasmerkta žūti.

Krikščionis privalo nešti Kristų į visuomenę, jis turi būti “kristinės” meilės nešėju. Dievažmogiškoji pilnybė niekuomet negali tilpti tik viename asmenyje, todėl suprantame,

Konkurso vertinimo komisijos sekretorė Marija A. Jurkutė skaito protokolą.

J. Kuprio nuotr.

kodėl krikščionis negali pasilikti savo individualizme, kaip “geras” krikščionis. Šis jo gerumas privalo skleisti ir išsiskleisti į aplinką kuo plačiau ir ryškiau. Jeigu taip nėra, tenka suabejoti, ar iš viso jis kuo nors skiriasi nuo tų, kurie Kristaus netiki.

Religija yra pilnutinė Dievo ir žmogaus santykių išraiška. Todėl religija turi reikštis tikėjimo gyvenimu. Išviršinės religinės formos liturginiu gyvenimu yra tik tikėjimo išraiška. Jeigu šios formos atitrauktos nuo konkrečios veiklos, krikščioniškos saviraiškos, tai jos neturi vertės. Dar daugiau: šios formos virsta ne-gyvomis tūtelėmis ir iškreipia Kristaus mokslo prasmę. Išviršiniai krikščioniški ženklai, išoriniai religiniai veiksmai dar anaipol nepasako, jog žmogus gyvena tikėjimu.

Kristus aiškiai pasmerkė tokį išviršinį religijos pobūdį. Jis sako, jog fariziejai kalba ilgąs maldas, o “ryja našlių namus”, duoda dešimtinę iš “krapų ir kmyną”, o pamiršta teisingumą, atsakomybę ir pasigailėjimą bei ištikimybę. Fariziejai yra tie, kurie “iškošia uodą”, o praryja kupranugarį”. Fariziejus apsiukuopia, kad žerėtų iš viršaus, o vidumi yra pilnas plėšrumo ir nešvarumo...

Novelių ciklas

(Jaunimo grupėje I premiją
laimėję novelės)

Asta Araminaitė

Ligonį aplankyti

Palaimintas, kurs atsimena vargšą ir beturtį;
nelaimės dieną Viešpats išgelbės jį.

(41 Psalmė)

Buvo vėlyvas ruduo. Debesys, lyg lengvi pūkeliai, vėl ir vėl paslėpdavo saulės veidą nuo godžių akių. Seni vienišio ažuolai siūbavo, tarsi norėdami atsikratyti negyvais lapais. Keli maži trobesiai sunkiai kėlė savo stogus iš medžių tankmės. Niekas jų nematė, niekas neprisiminė. Pro mažą Rytų pusėn iškirstą langelį žvelgė dvi pilkos akys. Tokios liūdnos, pavargę, bet vis tiek jose galėjai įžvelgti gilią patirtį.

Niekas nežinojo, o gal niekam nebuvo įdomu, kokia liga pakirto senelę Vilę. Ji ramiai gulėjo savo žemoje lovelėje ir skaičiavo krentančius lapus. Vienas, du... Ji jų nematė, nes jos mintys peršokdavo vis didesnę laiko tarpą, nusinešdamos ją į vis gražesnę erdvę, į vis malonesnį prisiminimą, į vaikystę... O, kaip tai nuostabu! Prabėgo šitiek metų, tiek įvykių, džiaugsmo ir nusivylimo, kančių ir malonaus poilsio. Tik vieną dalyką ji stengėsi pamiršti - juk kažkada ji turėjo sūnų. Ne iš lengvųjų buvo jos gyvenimas, išskyrus tą nerūpestingą vaikystę. Ji taip gerai ją prisiminė.

Rodos, štai prieš ją stovi mergytė, trumpute suknute ir gelsvais plaukučiais - tai ji, "mažoji", kaip ją vadindavo tėvelis. O štai ir Jonukas - geriausias jos vaikystės draugas. O kokių dalykų jis jai papasakodavo! Štai kaip tada prie upeliūkščio.

— Jonuk, pasakyk, Jonuk, kur plaukia debesys, ar jie sugrįžta? - paklausė ji, sėdėdama prie maži-

čio upelio ir basomis kojėlėmis keldama vandens purslus.

— Ne, Viliute, jie negrįžta. Seni žmonės sako, kad debesys - tai lyg laiveliai, kurie renka gerų žmonių sielas ir plukdo į dangų, ten labai gražu!

Tuomet ji buvo per maža, kad suprastų šių žodžių prasmę. Vargu ar Jonukas pats ją žinojo. Toks nuostabus jai atrodė pasaulis, bėgiojant po seniai ataugusias raženas, slepiantis nuo saulės spindulių rugių lauke ir laukiant. Laukiant savo debesėlio, savo laivelio... Nejaugi tik mirę žmonės gali pamatyti dangų? Tikriausiai ne. Todėl kasdien ji žvalgydavosi į dangų, ir tai jai buvo didžiausias malonumas. Kai debesų nebūdavo, jos veidelis, užuot nušvitęs, apsiniaukdavo. O, tas vaikiškas naivumas! Deja, viskas keičiasi...

Dabar ji vėl laukė. Su kiekviena diena laukimas darėsi vis sunkesnis. Mintys pradėjo painiotis galvoje, rankos virpėjo, o sukepusios lūpos, rodos, nepajėgė pratarti žodžio. Ji užsimerkė, ir švino pripildyti vokai atsikyrė ją nuo supančio pasaulio.

— Močiute, močiute, atsimerk! — spengiančią tylą suardė kažkieno ištarti žodžiai. — Močiute, ar galima, aš pas tave žiemosiu, — prieš ją stovėjo mažas berniukas, paskendęs skarmaluose. — Leisk pasilikti, aš neturiu kur eiti.

— Taip, — tepratarė ji ir išvydo šiltą bedantę šypseną.

Jie buvo du. Ji turėjo kam papasakoti savo prisiminimus, jis turėjo kam atverti savo ateities knygą. Sveikata ėmė palengva gerėti. Ir tik tada ji suprato, kodėl taip lengvabūdiškai troško palikti šį pasaulį. Visą laiką po sūnaus mirties ji gyveno viena, ir vienintelis dalykas, kam ji galėjo atsiduoti, buvo Dievas. Dar jai reikėjo žmogaus, alsuojančio gyvybe, kad vakarais, leidžiantis saulei, ji galėtų paimti jo ranką ir pažvelgti pro mažą Rytų pusėn iškirstą langelį.

Buvo vėlyvas ruduo. Ažuolai siūbavo, mesdami paskutinius lapus, tik danguje nebuvo nė vieno debesėlio...

Įžeidimus atleisti

Nes koks yra mano stiprumas, kad iškėsčiau,
ar koks mano galas, kad elgčiausi kantriai?

(Job 6)

Traukinio ratai bildėjo, užgaudami bėgius. Lyg kino filme pro šalį bėgo medžiai, pievos ir sody-

Laiškų lietuviams” šventėje buvo daugiau kaip 300 dalyvių.

J. Kuprio nuotr.

bos. Vienas kraštovaizdis keitė kitą, laukai išaugdavo į kalvas, ryškiai žalios upės staiga ištrykšdavo kalnų viršūnėse, dideli kriokliai virsdavo išdžiūvusiais upeliūkščiais. Vėliau nakties tamsoje galėjai įžvelgti tik tolimų miestelių, prisiglaudusių kalnų šlaituose, žiburius. Vis kitos stotys, kiti žmonių veidai, kita kalba kalbantys bendrakeleiviai vėl ir vėl vertė mane suvokti, kaip toli aš nuo namų. Namai? Ar galima juos pavadinti namais, ar kas nors juose manęs laukia, ar kas susimąstė, kodėl išėjau, užtrenkusi duris, kodėl prieš tai ilgai žiūrėjau į tėvo akis, ką jose norėjau surasti?

Prisiminiau prabėgusias dienas, pamirštus ir neseniai patirtus jausmus, draugus, jų šypsenas ir savo ašaras, nusivylimus. Buvo keista, kokios mintys sukasi mano galvoje, nes niekad neturėjau progos taip pasverti kiekvieną savo žingsnį. Visada veikiau iš keršto, iš inercijos ar geros nuotaikos. Niekas negalėjo suprasti ir sulaukyti mano pykčio ar laimės protrūkių. Tokia aš buvau ir esu. Nusietačius prieš visą pasaulio įprastinę tvarką, vadovavausi tik savo protu. Turbūt tai ir atvedė prie to paskutinio lašo, kuris ligi kraštų pripildė mano kantrybės taurę. Atsimenu, kaip trenkiau durimis, kaip pasukau geležinkelio stoties link,

pirkau bilietą... Tik kur ir nuo ko aš norėjau pabėgti?

Gyvenau su tėvu. Aplinkiniai mane gerbė, bet jis to nesuprato, ir jo priekaištai man atrodė neteisingi. Aš pripratau būti dėmesio centre, o jam buvau tik dukra. Bet, net apsupta nuoširdžių žmonių, jaučiausi vieniša, nes negavau šilumos iš vienintelio žmogaus - tėvo. Ar jis mylėjo mane? Galbūt. Tik tai išreikšdavo, lepindamas mane gražiais daiktais ir skaniu maistu. Jis buvo labai užsidaręs savyje ir negalėjo, o gal bijojo parodyti savo jausmus. Kiekvienas geras jo pasakytas žodis man smigo giliai į širdį, neretai sukeldamas ašaras. Tai būdavo labai malonu, nes dažniausiai iš jo girdėdavau tik priekaištus. Todėl pradėjau jo bijoti, slėpiausi nuo jo, stengiausi patenkinti jo norus. Bet mano viduje nesusiformavo nuolankus žmogus. Aš pavargau kęsti savo tėvo baimę ir, norėdama jos atsikratyti, aš dažnai pamiršdavau viską ir atsidurdavau pačiose neįtikėčiausiose situacijose. Dažnai pralošdavau ir tam kažkam savo viduje trumpam aplaužydavau sparnus. Tada būdavo labai sunku, ir neturėdavau žmogaus, kuriam galėčiau išlieti savo skausmą. Taip norėjosi pasikalbėti apie savo pirmąją nesėkmingą meilę, patirtus jausmus, apie nusivylimus. Bet žinojau, o gal

tik buvau įsitikinusi, kad jis manęs nesupras. Tai-
gi be perstojo ieškojau žmogaus, kuris suteiktų
man reikalingą šilumą.

Aš jį radau. Tokį pat užguitą, pasimetusį pasau-
lio platybėse. Susikibę už rankų mesėjome per jį
lyg vienas stiprus žmogus. Jis atvėrė mano akis,
mūsų kelią nušvietė gilus tikėjimas. Ir tą sielos
šventę vėl suardė mano tėvas.

Trenkiau durimis, pasukau į geležinkelio stoties
pusę, pirkau bilietą... Baisus pyktis degino mane.

Mano mintis suardė skardus vaikiškas juokas.
Pakėliau akis ir vagono gale pamačiau mergaitę,
sėdinčią tėveliui ant kelių. Jiedu atrodė tokie
laimingi. O aš, turėdama ir namus, ir tėvą, bėgau
tolyn, nežinia kur. Kam visa tai?

Taip, jis vėl įžeidė mane. Bet mano pyktis
sklaidėsi. Kiekvieną sunkią valandą kreipdavau
mintimis į Dievą, ir toje dieviškoje tobulybėje
visada atrasdavau atsakymą. Taigi vėl klausiau
savęs, ar tėvas myli mane? Galbūt... Tik jis bijo
parodyti savo jausmus. Gal jis dabar taip pat gaili-
si to staiga, neapgalvoto poelgio. Taip, aš tai
mačiau, kai išeidama ilgai žiūrėjau į jo akis...

Pro langą jau matėsi balti miesto stogai. Dabar
aš žinojau šios kelionės tikslą. Aš grįšiu, aš suar-
dysiu nusistovėjusią tylą ir tėvui išsakysiu visus
savo jausmus. Jis supras...

Numirusi palaidoti

Todėl linksminasi mano širdis ir džiūgauja
mano siela, be to, ir mano kūnas ilsėsis saugiai,
(16 Psalmė)

Rodos, jau taip seniai nutilo pabūklų šūviai,
pralaimėjimo nusivylimas seniai paliko mintis.
Dabar galvoje stojo tokia tylą, kad net stūgaujan-
tys Bosnijos vėjai neįstengė jos perrėkti. Jie ėjo
dviese. Išsekę, išvarę, įbauginti baisių karo vaiz-
dų. Jie ėjo, nors nematė suledėjusio sniego po ko-
jomis, neįjautė siaubingo šalčio. Vienas Dievas
težinojo, kokios mintys sukosi jų galvose. Jie ėjo
tylėdami, bijodami atiduoti net mažiausią dalį
energijos tam, kad ištartų žodį, — tomis sąlygomis
jos reikėjo daugiau, nei kada nors jie turėjo.

Dar prieš keturias dienas jie priklausė pirmajam
padaliniui, kur buvo surinkti stipriausi vyrai. Ko-
kia garbė ir koks pasididžiavimas užvaldė jų
širdis, ne kiekvienas galėjo ten pakliūti. Ar tada
susimąstė jie, kas jų laukia? Pagaliau pirmieji

mūšiai. Iš pradžių kaustė baimė, vėliau į paviršių
išplaukė pyktis, o dar vėliau viskas vyko lyg per
sapną — nei baimės, nei keršto, rodos, ir proto ne-
liko, tik kažkokie užprogramuoti veiksmai.

Turbūt nė vienas, matęs tikrąjį karą, nesutiktų
jo pakartoti. Priešai? Dėl ko? Dėl to, kad kalba ki-
ta kalba, dėl to, kad atsiima žemės, kurios tau net
nepriklauso? Nužudyti? Kodėl? Kaip pakelti ranką
prieš kitą, tokį pat kaip tu žmogų? O jie kėlė, nes
taip buvo įsakyta, taip "reikėjo".

Kiek žmonių gyvybių... Taip šiurpiai atrodė
po sniegynus išbarstyti jų kūnai, pustomi vėjų. Pa-
likti likimo valiai, po mirties taip ir netekę ramaus
poilsio. Ypač dabar, kai už nugaros stovėjo neži-
nia, jiedu tikrai mąstė apie tai. Ėjo tylėdami. Kiek-
vienas nešėsi savo skurdų pasaulėlį, užsidarę jame
lyg saugiai kiauštelius.

Jie ėjo, tačiau keliavo į nežinomą, atrodė,
jog šios kelionės nebus ir pabaigos. Jie girdėjo sa-
vo kraują, tvinkčiojančią smegenyse, gėrė savo šaltą
prakaitą. Jokios vilties, tik bereikšmisėjimas. Ne,
jis turėjo reikšmę. Jei nebepajėgsi, jei suklups, jei
nebeatsikelsi, tavo ištiks toks pat likimas, kaip
tuos, kurių kūnus matei, išeidamas iš mūšio lauko.
Jie irs, juos draskys žvėrys, akis kapos plėšrūs
paukščiai. Vien ši mintis vėl ir vėl pastatydavo ant
kojų ir gindavo tolyn. "Ar matai tą žiburėlį
lange?" — suskeldėjusios lūpos po ilgo tylėjimo
ištare žodį, — "štai ten, ar matai?" Jiems atrodė,
kad jie bėgo, nors patys slinko, vos patempdami
švinines kojias. Akys prasivėrė plačiau, vos paste-
bimai nušvito išblukę veidai, tačiau tą didelę viltį
ir vėl nuslopino niekieno neištarti žodžiai: "Tai tik
miražas".

Visai netikėtai vienas iš draugų krito. Mirtis
buvo ilga ir kankinanti, tokia, kaip ir patsėjimas.
Jis porą valandų gulėjo ant apledėjusio sniego,
girdėjosi duslus alsavimas, o akimis vis bandė
surasti tik jam suvokiamą tašką. Taip ir mirė. Jo
draugas liko vienas. Tarsi norėdamas atpirkti savo
gyvenimo kaltę, jis senkančiomis jėgomis iškasė
negilų duobę ir išpildė paskutinį mirusiojo norą.
"Ilsėkis, žmogau, ramybėje, surask sau užuovėją
amžinam miegui. Žemė priims tave. Tavo kūno
nedraskys žvėrys, negludins tirpstantis sniegas, o
tavo siela ras amžino atilsio vietą".

Tą valandą jis neprisiminė maldos žodžių, bet
visa esybė suvokė, jog yra tokia jėga, nuo kurios
priklauso mirusiojo paslaptingas likimas.

Jis liko vienas. Ir vėl ėjo, nes kitos išeities ne-

buvo. Vilties neliko nė lašo, bet kojos vis dar klausė. Jis prisiminė tą mažitį, motinos padovanotą kryželį, kurį paliko ant draugo kapo. “Dieve, kas prie mano sustingusio kūno paliks šventą ženklą...”

Suklupo, išsitiesė ant baltų platybių, ir jo ausis pasiekė taip laukiamas garsas — kažkur netoliese riaumojimo automobilis. Jis artėjo. “Aš išgelbėtas”

— mąstė žmogus, o jo galva bejėgiškai glaudėsi prie žemės. Jis nebepajėgė nei pakelti rankos, nei pašaukti — nevirptelėjo nė vienas jo kūno raukšlės.

Automobilis pravažiavo, savo riaumojimu primindamas žvėrį. Žmogus tebegulėjo sniege. Jo ausys net nespėjo palydėti nutolstančio garso, akys nebeatsimerkė.

Vėl stojo baisi tylą. Netrukus virš jo, nekalto rusų kareivėlio pradėjo aidėti laukinių paukščių klyksmas.

Nuliūdusį paguosti

Ir ištraukė mane iš prapulties duobės, ir pastatė mano kojas ant uolos, sustiprino mano žingsnius.

(40 Psalmė)

“Ne! Ne, tai netiesa! To negali būti!” Bandžiau bėgti nuo savo minčių, bėgau pajūriu, bėgau laukais, bėgau tarp medžių, pakėliau sparnus, kilau į dangų, bėgau...

Pabudau tamsoje. Kur aš? — paklausė mano protas. Nuo kaktos nusibraukiau prakaitu sulipusius plaukus, akys surado langą, pažvelgiau pro jį. Tekėjo saulė, bet aš mačiau tik tamsą. Pirmą kartą po tiek metų šaukiau savo motiną. Taip reikėjo žmogaus, kuris paimtų mano ranką, paglostytų, ištartų švelnų žodį. Bet jos nebuvo šalia. Taip, aš suaugęs žmogus. Retai susimąstydavau apie savo seną žilagalvę motiną, nes turėjau savo moterį.

Vedžiau prieš dvejus metus. Susipažinome vieną gražią vasarą. Kol nepažinojau jos, buvau visiškai kitas žmogus. Jos drovumas, dorovingumas, grožis ir kiti panašūs dalykai, atrasti joje, sužavėjo mane. Palaipsniui pradėjau keistis ir pats stebėjausi ta stebuklinga permaina, kurią sukėlė ji. Taip, mano žmona buvo nuostabi. Kartais man atrodydavo, kad jos akys — tai du spindintys deimantai, jos plaukai banguodavo tarsi jūra, jos

balsas — tai gražiausia visų laikų simfonija. Aš ją dievinau. Mano meilė, rodos, liejosi pro kraštus. Taip, aš ją mylėjau. O Viešpatie, ją mylėjau!.. Negalvok apie tai, — vėl prabilo mano protas, bet iš akių tryško ašaros, negalėjau jų sustabdyti, — ji mirė...

Iš pradžių dar jaučiau jos artumą, žinojau, kad ji girdi mane. Bet ji vis tolo ir tolo, kol pasidarė visiškai tuščia. Negalėjau susitaikyti su tuo. Visas pasaulis atrodė juodas. Norėjau išsivaduoti nuo blogų minčių, bet nesugebėjau, ir jos užvaldė mane. Norėjau šypsotis, bet visą laiką skendau liūdesy. Norėjau atmerkti akis, bet taip jaukiai jaučiausi tamsoje. Atrodė, kad niekad galvoje nenustos skambėjęs laidotuvių maršas, neišblės degančių žvakių kvapas, nebesups žiedai, neperrišti juodu kaspinu.

Kur beeidavau, ką bedarydavau, visur prisimin-davau ją. Tai buvo ir malonu, ir kankinančiai skaudu. Puodeliai, lėkštelės, net paprastas žadintuvas ant lovos krašto, kurį lietė jos rankos. Gėlės darželyje, kurias ji su tokia meile auginu. Galų gale visas namas, kurio oras nebekvėpėjo ja, kurio tylos nebesudrumsdavo jos skardus juokas. Vienintelė mano paguoda buvo sapnai. Nors čia aš galėjau vėl ir vėl būti su ja, apkabinti, bučiuoti įkaitusius skruostus. Ji, tokia tyra ir nuostabiai graži, tik sapnuose tegalėjo būti mano. Prabudęs vėl krisdavau į sapną, tik ne tokį šviesų. Ne, aš nemiegojau. Dienomis su didžiausiu ilgesiu lauk-davau nakties.

Tris savaites gyvenau lyg migloje. Žmonės negalėjo suprasti mano skausmo, ir netikra užuojau-ta žybčiojo jų akyse. Tik vieną dieną, užsimiršęs sapne, pajutau šiltą delną prie skruosto. Su niekuo negalėjau supainioti šios šilumos, šio rūbų šnare-sio, kvapo. “Mama!”

Sėdėjome apsikabinę. Įsikniaubiau veidu į jos rūbą, godžiai geriau jos šilumą, kuri guodė ir ramino mano pavargusią sielą. Prisiminiau, kaip vaikystėje jos pirštai naršė mano garbanas, ir tą patį pajutau dabar. Pažiūrėjau jai į akis, į lūpas, ku-rios nepratarė nė žodžio, tačiau jaučiau didžiulę užuojautą ir paguodą, kurios neatstotų tūkstančiai ištartų gražiausių žodžių. Palengva rimau. Jaučiau, kaip iš mano vidaus traukėsi baisios audros. Aš ne vienas! Aš vėl galiu bandyti. Gal pavyks vėl pakelti sparnus, nugalėti kančią, palikti juodą pasaulį ir išvysti naują, nors ir nelengvą, ateitį.

Skyrių tvarko JUOZAS VAIŠNYS SJ

Dėl krikštavardžių vartojimo

Juozas Vaišnys SJ

Neseniai gavęs Lietuvos Respublikos piliečio pasą, labai nustebau ir užpykau. Buvau manęs net jo visai nepriimti. Dėl ko? Dėl ten angliškai įrašyto mano vardo. Prašant paso, reikėjo pristatyti tam tikrus dokumentus. Nusiunčiau ir savo JAV paso nuorašą. Ten buvo taip įrašyta mano pavardė ir vardas: *Vaisnys Joseph*. Buvau paklaustas, kokią pavardę ir vardą į Lietuvos Respublikos pasą įrašyti. Aiškiai parašiau: *Vaišnys Juozas*. Pagaliau gaunu Lietuvos Respublikos piliečio pasą, kuriame įrašyta: *Vaišnys Joseph*. Taigi į mano prašymą nebuvo atsižvelgta, o naudotasi tik amerikietišku pasu! Tik įdomu, dėl ko vis dėlto parašė *Vaišnys*, o ne *Vaisnys*?

Kokia yra mano nuomonė krikštavardžių vartojimo klausimu, esu parašęs 1959 metais į žurnalą „Gimtoji kalba“ Nr. 2-3, psl. 31-32. To žurnalo redakcinė komisija tada buvo: dr. P. Jonikas, dr. A. Salys ir dr. Pr. Skardžius. Jie tą straipsnį mielai į kalbos žurnalą įdėjo ir sutiko, kad mano galvosena krikštavardžių klausimu buvo visiškai logiška. Tą straipsnį čia perspausdinu:

Jau ne kartą spaudoje buvo rašyta apie lietuviškų pavardžių išlaikymą. Jų keitimą galima pateisinti tik tais atvejais, kai pavardė nelietuviška, neestetiška ar gal ir dar koku ypatingu atsitikimu. Keisti savo pavardžių iš lietuviškų į angliškas ne tik joks įstatymas nereikalauja, bet kai kurie valdžios pareigūnai (teisėjai) kartais net viešai yra ir išbarę asmenis, norinčius be jokios rimtos priežasties suanglinti savo pavardes.

Tad pavardžių vartojimo klausimas yra labai aiškus ir paprastas. Bet šiek tiek kebliau yra su var-

dais. Apie vardų ir pavardžių rašymą buvo geras L. Dambriūno straipsnis antrame (1958 m.) „Gimtosios kalbos“ numeryje. Labai teisingai autorius sako, kad savojoje spaudoje lietuvių vardus ir pavardes reikia rašyti tik lietuviškai. Toliau jis aiškina, kad angliškoje spaudoje pavardės turinčios būti rašomos taip pat lietuviškai, bet vardas galys būti rašomas lietuviškai arba angliškai. Aš čia norėčiau nurodyti vieną kitą priežastį, raginančią angliškoje aplinkoje krikščioniškuosius krikštavardžius vartoti angliškai. Gal ne visi su šiuo teigimu norės sutikti, nes mūsų spaudoje, jau yra buvusių ir priešingų balsų. Štai „Draugo“ dienraštyje kartą dr. S. Aliūnas, pajuokdamas kai kurių lietuvių greitą nutautimą, rašė:

***“Stengsiuosi būt amerikonas,
Ir būsiu juo, ar žūt, ar būt.
Verčiuos į Dianą aš iš Jono,
Ir iš Birutės būsiu Ruth”.***

Prisidedame ir mes prie minėtojo autoriaus, kritikuodami ne tik Birutę, tampančią *Ruth*, bet ir Gražiną, pasivadinusią *Grace*, Nijolę — *Nellie*, Mildą — *Mildred*. Negiriam ir Stasio, tapusio *Stanley*, ir Kazio, pasivadinusio *Casey*. Bet nesusitinkame su autoriumi juoktis iš Jono, kurs angliškoje spaudoje pasirašo *John*, nei iš Juozo, kurs rašosi *Joseph*, nei iš Petro, pasivadinusio *Peter*. Atrodo, kad skirtumas kiekvienam turėtų būti aiškus. Pirmuoju atveju yra visiškai beprasmiškas, kalbiškai nepagrįstas lietuviško vardo keitimas į angliškąjį, nieko bendra neturinčių su lietuviškuoju, tik šiek tiek panašiai skambanti. Antruoju atveju vardas nekeičiamas, tik išreiškiamas atitinkama kitos kalbos forma. Savo tautiniams vardams atitinkamų formų kitose kalbose neturime, todėl juos rašome lietuviškai net ir svetimose kalbose.

Taigi blogai daro Birutė, pasivadindama *Ruth*. Ruth yra senas hebraiškas vardas, vartotas Senajame Testamente. Taip pat ir germaniškos kilmės *Mildred* nieko bendra neturi su senovės lietuvių meilės deive Milda. Klysta, kurie mano, kad krikščioniškuosius vardus Stasį ir Kazį anglų kalboje atitinka *Stanley* ir *Casey*. Šiedu vardai yra kilę iš angliškų pavardžių ir visai nesąlygi nei su Stasiu, nei su Kaziu, kuriuos anglų kalboje atitinka *Stanisla(u)s* ir *Casimir*.

Bet skaitytojai turbūt laukia, kad atsakytume į pagrindinį šios temos klausimą — kuo paremiame

Programos vedėja Marytė Utz dėkoja Dainavos ansambliui už puikiai atliktą meninę programą. Kairėje stovi akompaniatorius Ričardas Šokas ir dirigentas Darius Polikaitis.

J. Kuprio nuotr.

savo nuomonę, teigdami, kad geriau būtų, jei savo krikščioniškuosius vardus angliškoje aplinkoje vartotume ne lietuviškomis, bet angliškomis formomis. Atsakymas paprastas: lietuvių kalboje asmenis ir daiktus vadiname lietuviškais vardais, o anglų — angliškais. Arba bendriau: iš vienos kalbos į kitą verčiame tuos žodžius, kurie turi kitoje kalboje savo atitikmenis. Jeigu tave kas nors lietuviškai paklaus, kokios esi tautybės, jam atsakysi — *lietuvis*. Bet jei to pat kas paklaus angliškai, tai, nors ir didžiausias patriotas būtum, nesisakysi lietuvis, bet *Lithuanian*. Panašiai yra ir su krikštavardžiais. Čia galima dar nurodyti ir kai kurių antraeilių priežasčių, kodėl angliškoje aplinkoje geriau vartoti angliškuosius vardų atitikmenis. Štai, pavyzdžiui, jeigu į anglišką klausimą, koks tavo vardas, atsakysi arba parašysi *Kazys*, tai amerikietis nežinos, kad tas vardas neskirtinas nuo Lietuvos globėjo vardo, angliškai vadinamo *St. Casimir*. Dar blogesnėje padėtyje gali pasijusti koks nors Jonas, kuris angliškoj spaudoj pasirašys ne *John*, bet *Jonas*. Amerikietis bei anglas šį vardą perskaitys “Džiaunes” ir greičiausiai pamanytų, kad tas asmuo yra žydas, nes lygiai taip (Jonas, taip pat ir Jonah) angliškai rašomas pranašo Jonos vardas. Šį Senojo Testamento vardą paprastai vartoja tik žydai.

Aldona Rusekaitė

Akmuo

Aš kaip sraigė šliaužiu nuo tavęs —
Varnalėšos beprotiškai žydi.
Ir ta forma. Ta lapo lemtis.
Tas didumas. Ir mano skrydis
Iš žemyn į žemai, į bedugnę:
Tik šaknys — ir nieko daugiau.
Ten mačiau ne likimą, ne kuprą,
Ne ugnį —
Ten tik akmenį žalią mačiau...

Rojaus sodai

Mes palaidojom rojaus sodus.
Aš buvau tik maža skurdėlė,
Tik šapelis po Viešpaties kojom,
Tik akivaro juodo gėlė.
Iš manęs biro sunkūs akmenys,
Besileidžiančios saulės vėsa.
Tu neatmeni, nieko neatmeni,
Nes apgobus ryto šviesa
Mus sūpavo ne rojaus drobėse.
O angelo koja basa
Smėly klimpo, klimpo ir klimpo...

◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆

Gyvenime, knyga pilkoji,
Nuo tavo lapų pelenus pučia
Tik vėjas lapkričio kažkur lyg groja,
Lyg tylią sielos muziką girdžiu.

Ir jau žinau — tai dieviška stiprybė...
Ta muzika, ta paslaptis, vėlus ruduo...
Kai pūsiu pelenus nuo savo knygos,
Ne ašaros juos vilgys — tik sūrus vanduo...

KŪRĖJAI PASISAKO APIE GYVENIMĄ, LIKIMĄ

Alė Rūta

Prieš 50 su viršum metų pradėti leisti “Varpai” literatūros almanachas. Okupacijos “Varpus” nuslopino, bet laisvoje Lietuvoje jie vėl pradėjo skambėti. Šiuo metu “Varpų” redakcija net leidžia knygas. Pereitų metų pabaigoje išėjo knyga apie “gyvenimą, likimą, kūrybą” kaip visa tai supranta menininkai kūrėjai. “Varpų” redaktorius žurnalistas Leonas Peleckis-Kaktavičius, taikliais klausimais užkalbindamas, išgavo įdomių pasisakymų-nuomonių ir visa tai sudėjo į 300 puslapių knygą. Poros tuzinų kultūrininkų, daugiausia rašytojų, mintys knygos turinį daro įdomiu pasiskaityti ir apmąstyti. Vieni sakosi tikį likimu, kiti mano, kad žmogus pats savo likimo kalvis, dar kiti įsitikinę, kad žmogaus charakteris apsprendžias ir jo likimą. Nuomonės įvairios, be to, kiekvienas nuėjęs skirtingą gyvenimo kelią. Skaitytojai ras ko nors įdomaus kiekvieno pasipasakojime.

Daug minčių “išgriebia” iš poeto Bernardo Brazdžionio, apie jį patį ir apie jo bendralaikius rašytojus. Poetas atvirai išsako apie savus nutikimus kultūros plotuose, apie naują požiūrį į poeziją ir apie jauniausius Lietuvos poetus.

Rašytojas Kazys Jankauskas prisimena savo “lemtingas stotis”: nuo Šiaulių, kur buvo pirmasis “Varpų” redaktorius, iki kalėjimų, lagerių... ir vėl iki mylimiausios stoties — Šiaulių.

Viktoras Katilius (“maištininkas”) daug pasakoja apie kitus rašytojus, užgriebdamas seniausius — Strazdą, Pietarį, iki pažintųjų jaunesnių. Knygos redaktorius taip apie jį užbaigia: “Nepalaužė didžiojo maištininko — Ibseno vaiko Vikto-

ro Katiliaus nei nelaisvė, nei bloga linkintys žmogeliai. Jis vis toks pat smagaus būdo, laimingas ir kūrybingas”

Julija Paltarokaitė-Šalkauskienė, menininkė-portretistė, ne tik drobėse, bet ir straipsniuose mėginusi “įspėti” savo vyro charakterį ir idėjas, pasakoja ir apie kitus kultūrininkus, kurie lankydavosi jų namuose.

Bronys Raila, debiutavęs kaip poetas (1930), išsivystęs į daugelio žurnalistinių knygų autorių, įdomiai pasakoja apie savo veiklą “Lietuvos aide” bei plačią kultūrinę veiklą užsienyje — nuo Roza-limo iki Kalifornijos.

Poetas Stasys Anglickis išlieja širdgėlą, išgyventą pedagoginėje ir autorinėje veikloje. Artimiesnių ryšių turėjęs su Baliu Sruga, Faustu Kirša, Butkų Juze, Ričardu Pakalniškiu.

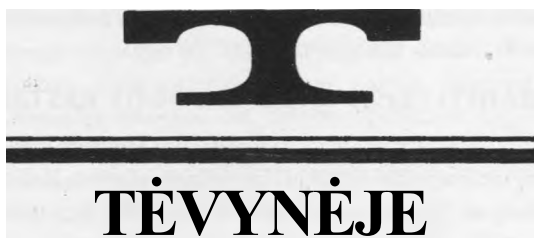
Jurgis Jankus: “Visi, kaip buvę, pasilikom Lietuvoj”... Kalba apie save ir daugumą išeivijos rašytojų, apie kūrybinį procesą ir kitką...

Įdomūs ir Jono Avyžiaus pasisakymai. Tik juntamas sunkus jausmas santykiuose su išeiviais... “Nėra ko jiems bravūruoti savo nesutepta sąžine... visi mes vienos motinos Lietuvos vaikai, turintys daug ko pasimokyti iš istorijos...” Ir kitoje vietoje, kalbant apie partizanus: ...“prisiminus tūkstančius žuvusiųjų ir trečiąją jėgą, iš užsienio kursčiusią tarpusavio skerdynes..

Savotiško likimo buvo rašytojas Vytautas Alantas, anot straipsnio apie jį, “tris kartus palaidotas” Atvira ir minorinė pirmosios Alantienės (Elenos Petrikaitės) nuotaika ir šilta, rašytojo atminimą skaidrinanti, antrosios Alantienės—Irenos.

Sunku išvardinti visus. Vienas įdomesnių išsakyimų — Onos Stikliūtės-Šilėnienės, garsiųjų knygnešių atžalos. Įdomiai ir teisingai ji nušviečia išeivijos gyvenimą. Taip pat originalus dailininko Bronislavo Rudžio požiūris į kūrybinę filosofiją ir techninę meno išraišką. Net ir ši knyga pavadinta pagal Rudžio posakį — “baltas lapas — lyg alto-rius”

Leonas Peleckis-Kaktavičius. **Baltas lapas — lyg altorius. Gyvenimas. Likimas. Kūryba. Almanacho** “Varpai” biblioteka Nr. 1. Spausdino “Rytas” Klaipėdoje 1995 m. Dailininkas Bronislavas Rudys. Viršelį — Žibunto Mikšio ofortas su knyga ir žvake. Redagavo Silvija Peleckienė ir Birutė Vėlyvytė. Kaina sutartinė.

Paruošė MARIJA A. JURKUTĖ

SVEIKINAME! DŽIAUGIAMĖS IR DIDŽIUJAMĖS!

Kauno arkivyskupas, kardinolas Vincentas Sladkevičius, 1995 m. rugpjūčio 20 d. sulaukęs 75-ojo gimtadienio, pagal bažnytinės teisės kodekso 401 kanoną įteikė Šventajam Tėvui Jonui Pauliui II savo prašymą atsistatydinti iš užimamų pareigų.

Šv. Tėvas arkivyskupo V. Sladkevičiaus įpėdiniu paskyrė vyskupą Sigitą Tamkevičių, SJ, kuris lig šiolei ėjo vyskupo augziliaro pareigas.

S. Tamkevičius gimė 1938 m. lapkričio 7 d. Gudonių km., Alytaus apskrityje. 1955 m. baigė Seirijų vidurinę mokyklą ir įstojo į Kauno kunigų seminariją. Iš trečio kurso buvo paimtas į sovietinę kariuomenę. Seminariją baigė atitarnavęs — 1962 metais. Tais pačiais metais balandžio 23 d. Telšių vyskupo P. Maželio įšventintas kunigu. Nesutariamai su valdžia prasidėjo jau pirmaisiais darbo metais Alytuje. Tuo metu ypatingai buvo varžoma religija: į seminariją leido priimti ribotą skaičių auklėtinių, už mažiausią smulkmeną iš kunigų atimdavo registracijos pažymėjimą (dokumentas, išduodamas Tarybų valdžios organų, suteikiantis teisę dirbti kunigu); buvo draudžiama kunigams mokyti vaikus tikybos, už ką ir buvo labai baramas S. Tamkevičius. Rimtesni konfliktai prasidėjo Lazdiuose po vieno pamokslų, kuriame žmonėms buvo papasakota apie Muravjovą „koriką“. S. Tamkevičius perkeliamas dirbti į Kudirkos Naumiestį. „Tarybinis mokytojas“ tuo metu išspausdino apie S. Tamkevičių straipsnį „Ne tais laikais gimęs“, kuriame su viltimi buvo rašoma, kad ir iš kitų parapijų būsiąs greitai išvytas. Ir tikrai — po to dirbo Prienuose, Vilkaviškyje, Simne. Visur nuolat kildavo konfliktai su sovietine valdžia, už tai valdžios įsakymu ir buvo mėtomas iš parapijos į parapiją.

S. Tamkevičiaus pamokslų klausydavosi ne vien tikintys, bet ir tie kurie persekiojo jį. Vykdo-

mųjų komitetų pirmininkų pirmieji pavaduotojai arba religijos reikalų įgaliotiniai dažnai kviesdavosi S. Tamkevičių pas save, cituodavo ištraukas iš pamokslų, analizuodavo juos, bardavosi. Kartą pakako pasakyti, kad Džonsonas, nors prezidentas, bet eina į bažnyčią ir yra tikintis. Tada S. Tamkevičius gavo pylos, jog giria ne Kosyginą, o kapitalistą prezidentą. Dirbant Vilkaviškyje buvo atimta teisė eiti kunigo pareigas — už peticiją, kad į Kunigų seminariją leistų priimti daugiau klierikų. Metus laiko teko dirbti Vilkaviškio metalo gamykloje „Pasaga“ darbininku, kloti Prienų melioracijos vamzdelius.

Gal patys reikšmingiausi S. Tamkevičiaus metai ir buvo tuomet, kai valdžia draudė eiti kunigo pareigas: pats gyvenimas išmokė dirbti pagrindyje su jaunimu, įsijungti į pagrindžio spaudos rengimą („Lietuvos Katalikų Bažnyčios kronika“, „Aušra“). Teko daug rizikuoti, daug laiko tam paskirti. 1978 m. lapkričio 13 d. S. Tamkevičius kartu su kitais keturiais kunigais įkuria tikinčiųjų teisėms ginti katalikų komitetą ir dalyvauja jo veikloje iki suėmimo.

1983 m. gegužės 5 d. per kun. Alfonso Svarinsko teismą S. Tamkevičiui buvo užvesta baudžiamoji byla, čia pat salėje jis buvo suimtas, vėliau buvo sudaryta 23 tomų byla. S. Tamkevičiui inkriminavo komiteto veiklą, „Lietuvos Katalikų Bažnyčios kronikos“ leidimą ir 15 pamokslų. Visa tai buvo traktuojama kaip Tarybų valdžios šmeižimas su tikslu susilpninti socialistinę santvarką. Įvykęs „viešas“ teismas, kurio metu į salę visuomenės neleido, S. Tamkevičių nuteisė 10-čiai metų: penkerius griežto režimo ir ketverius tremties. Į Lietuvą sugrįžo 1988 m. pabaigoje. Lietuvoje jau buvo prasidėjęs Atgimimas...

Viename interviu, paklaustas, koks devizas ženklinio jo gyvenimą, S. Tamkevičius atsakė taip:

— Mano svarbiausią devizą, kartu ir pasirinktą vienuolišką pašaukimą išreiškia keturi žodžiai: Ad majorem Dei gloriam — visa didesnei Dievo garbei. Į tuos žodžius man telpa viskas. Prašau Dievą ir prašau kitų maldos, kad ką tik daryčiau, viskas būtų nukreipta į šitą vieną tikslą, — kad viskas tarnautų didesnei Dievo garbei, sykiu ir Bažnyčiai, ir Tėvynei. Nieko daugiau ir nenoriu. Ką darytumėm, ko siektumėm, kad viską darytumėm tik didesnei Dievo garbei, — toks Jėzaus Draugijos ir mano tikslas.

Apaštalinis nuncijus arkivyskupas Justo Mul-
lor Garda, įvertindamas kardinolo Sladkevičiaus
didžius sielovadinius ir humaniškus nuopelnus
Bažnyčiai, pasveikino naująjį Kauno arkivyskupą
S. Tamkevičių, linkėdamas jam gero apaštalinio
triūso, dirbujantis Kauno arkivyskupijos, Lietu-
vos ir pasaulio katalikų bei visos lietuvių tautos
naudai.

CHRUŠČIOVO GIMTADIENĮ NAUDINGA ŠVĘSTI IR DARBININKAMS, IR VALSTIE- ČIAMS

Lietuvos švenčių kalendorius Seime buvo pa-
pildytas dar dviem nedarbo dienomis. Vardiniu
balsavimu Seimo nariai pritarė įstatymui, kuriuo
Kovo 1 l-oji ir Gegužės 1-oji įteisintos kaip valsty-
binės šventės, kurias švęsti dirbant nevalia.

G. Paviržiui pateikus balsuoti šį įstatymo pro-
jektą, K. Skrebys pasiūlė neapsiriboti vien Gegu-
žės 1-osios, darbininkų šventės, minėjimu nedir-
bant. Būtina ir Kovo 11-ąją, valstybės atkūrimo
šventę, padaryti nedarbo diena.

G. Jurkūnaitė prieštaravo, esą valstybingumo
švenčių jau ir taip labai daug: Vasario 16-oji, Lie-
pos 6-oji. “Dažnas valstybingumo švenčių minė-
jimas jas nuvalkioja”, perspėjo Seimo narė, o G.
Paviržis sakė, kad Seimas pats turėtų apsispręsti.

Po neilgų diskusijų Seimas nusprendė pritarti
K. Skrebio siūlymui įtraukti į nedarbo dienų sąrašą
ir Kovo 11-ąją. K. Skrebys, dėkodamas Č. Juršėnui,
priminė, kad gegužės 1 yra gimęs ir Chruščiovas.
C. Juršėnas atsakė, jog Gegužės 1-oji daug vyres-
nė už Chruščiovą.

V. Bogušis siūlė šventes pradėti švęsti nuo
kitų metų. A. Bendinskas papildė kolegą C. Juršė-
ną: Chruščiovas gimė penkeriais metais vėliau ne-
gu buvo pradėta švęsti Gegužės 1-oji. Kadangi
Chruščiovas pirmas sulaužė stalinizmui nugar-
kaulį, Lietuvos politiniai kaliniai patys pirmieji tu-
rėtų švęsti Gegužės 1-ąją, teigė A. Bendinskas.

A. Albertynas labai norėjo, kad gegužinės
būtų švenčiamos kaip anksčiau — dvi dienas. Tai
buvusios labai naudingos dienos kolchozų žemdir-
biams, kurie galėdavo sutvarkyti savo ūkį.

R. Dagys siūlė nespekuliuoti šia švente. “Ne-
duodame žmonėms pinigų, o duodame šventės”.
Nors ši šventė diskredituota, tačiau LSDP ją
palaiko.

Pačiai LDDP frakcijai pasiūlius vardinį balsa-

vimą, įstatymas buvo priimtas Seimo daugumos
narių balsais. (“Lietuvos aidas” Nr. 76)

PRADĖTI LEISTI BALIO SRUOGOS RAŠTAI

Lietuvių literatūros ir tautosakos institute pris-
tatyta pirmasis lietuvių literatūros klasiko Balio
Sruogos “Raštų” tomas. Į jį sudėta visa Sruogos
poetinė kūryba: eilėraščiai, poemos, į rinkinius ne-
įėję kūriniai, yra ir visai neskelbtų tekstų. B.
Sruoga, kurio gimimo šimtmetį šiomet minime, —
vienas iš moderniosios tautinės kultūros pradinin-
kų. Tai pirmo-antro šio amžiaus dešimtmečio lite-
ratų ir kultūrininkų karta, kuriai teko suvaidinti
tokį universalų vaidmenį, kokio vėlesnėms kar-
toms jau nebeteko. Jis ir poetas, ir dramaturgas,
literatūros, ir teatro kritikas, prozininkas, publicis-
tas... Numatyta išleisti septyniolika tomų, kurie
apreps visą B. Sruogą.

Džiaugiantis Sruogos raštų pradžia, nuolatos
minėtas ir Algio Samulionio vardas. Sudaręs visus
septyniolika raštų tomų, parengęs išsamiausius ko-
mentarus, šis atsidavęs literatūrologas nebesulau-
kė, kada jie bus pradėti leisti.

“Raštus” spaudai parengė Lietuvių literatūros
ir tautosakos institutas, išleido “Alma Littera”, ir
dabar tik nuo skaitytojų susidomėjimo priklausys,
kaip greitai pasirodys kiti tomai. Šiais metais tiki-
masi išleisti antrą ir trečią.

Knygos pristatyme dalyvavo B. Sruogos duktė
Dalia ir anūkė Aušrinė, verčianti į anglų kalbą
“Dievų mišką”, kurį tikimasi dar šiomet išleis “Va-
ga”. (“Lietuvos aidas” Nr. 66)

PRITRŪKO APARATŪROS

Kauno medicinos akademijos Neurochirurgi-
jos klinikoje lankęsis neurochirurgas Peteris Spitta-
leris iš Adelaidės (Australija) Royal Hospital ligo-
nės dalyvavo pirmą kartą Lietuvoje atliekamoje
operacijoje. 60 metų pacientei nauju būdu —
nenukeliant galvos kiaušo — buvo pašalintas klau-
sos nervo navikas — neurinoma. Iki šiol Lietuvoje
klautos nervo navikas dar nebuvo operuotas tokiu
būdu.

Po operacijos pacientė atsigavo, judino rankas
ir kojas, reagavo į aplinką. Tačiau, pasak Neuro-
chirurgijos klinikos chirurgo Arimanto Tamašaus-
ko, klinikoje nėra monitorių, skirtų išoperuotam
ligoniui stebėti, todėl lignonės gyvybės išgelbėti ne-
pavyko.

Pasaulyje tokios operacijos atliekamos jau seniai. Jos išskirtinos tuo, kad auglys instrumentais pasiekiamas per pjūvį, padarytą šalia ausies. „Taip mažiau rizikuojama pažeisti galvos smegenis. Operacija pavyko, bet dėl po operacijos kilusių komplikacijų pacientė mirė“, — sakė A. Tamašauskas. Jam pritarė ir P. Spittaleris, sakęs, jog tokiomis skurdžiomis sąlygomis ligonė buvo išoperuota labai gerai. („Lietuvos rytas“ Nr. 82)

MARIJAMPOLĖJE VAIKAI SUGĘBA APGAUTI BANKĄ

Marijampolės nepilnamečių reikalų inspekcijos darbuotojai informavo Taupomojo banko Marijampolės skyrių apie galimas paauglių aferas.

Prieš kurį laiką Taupomojo banko filialo, esančio Degučių mikrorajone, darbuotojos policijos pareigūnams pranešė apie nepilnamečius, kurie, pateikę suklastotus loterijos „Milijonierius“ bilietus, pasiėmė 123 litus.

Klasta paaiškėjo ne iš karto. Kovo mėnesį į minėtą filialą keli 11-14 metų berniukai atsinešė loterijos bilietų. Kasininkė, nieko neįtardama, išmokėjo pinigus. Vėliau darbuotojos pastebėjo, jog laimėjimų ateina atsiimti ne tik paaugliai, bet ir mažamečiai vaikai. Apžiūrėjusios „laiminguosius“ bilietus, moterys aptiko, jog juose nutrinti kai kurie skaičiai. Paaiškėjo, jog nepilnamečiai, žinodami loterijos „Milijonierius“ taisykles, suklastojo 39 bilietus — nutrynė kai kuriuos skaičius.

Pareigūnams paaugliai teigė loterijos bilietų prisirinkę šiukšlių dėžėse, esą apie tokį „lošimo“ būdą jie sužinoję iš kitų bendraamžių. („Lietuvos rytas“ Nr. 85)

MENKA PAGUODA

Kaip žinoma, 1996-ieji paskelbti Invalidų metais. Invalidų metų programoje numatyti priemonės įgyvendinti iš biudžeto skirta 31 mln. litų. Šiuo metu Lietuvoje gyvena apie 350 tūkstančių invalidų. Dauguma jų dėl savo fizinės negalios negali intensyviai dirbti ir gyvena daug prasčiau negu sveiki visuomenės nariai ar net pensininkai. Pernai vidutinė invalido pensija siekė 139,34 Lt ir buvo mažesnė už vidutinę senatvės pensiją (147,04 Lt). Invalidumo pensijas gaunantieji sudarė beveik 17 procentų visų pensijas gaunančių žmonių. Pernai invalidais buvo pripažinti 24 tūkstančiai žmonių, ir šis skaičius auga kasmet. Šiokia tokia

paguoda yra Pramonininkų konfederacijos įsipareigojimas įsteigti neįgalintiems žmonėms tūkstančių darbo vietų. („XXI amžius“ Nr. 31)

NEDARBAS LIETUVOJE DIDĖJA

Nedarbas šalyje balandžio 1-ąją buvo 8,3 procento, praneša Lietuvos darbo birža.

Pirmą kartą Darbo birža pradėjo skelbti nedarbą, skaičiuojamą tik pagal dirbančius gyventojus. Iki šiol jis buvo skaičiuojamas pagal darbingo amžiaus gyventojus ir todėl buvo mažesnis.

Balandžio pradžioje bedarbių Lietuvoje iš viso buvo 144,2 tūkstančio, arba 1,9 tūkstančio daugiau nei kovo 1-ąją.

Didžiausias nedarbas balandžio pradžioje tebebuvo Tauragėje — 15,9 procentai, Šilutėje — 14 procentų ir Šalčininkuose — 12,3 procentai, o mažiausias — Pasvalyje — 3,8 procentai, Pakruojuje — 3,8 procentai bei Plungėje — 4 procentai.

Lietuvos darbo birža per tris mėnesius įdarbino daugiau nei 12 tūkstančių žmonių, o į aktyvias gyventojų užimtumo priemones įtraukė apie 10 tūkstančių gyventojų. („Lietuvos aidas“ Nr. 67)

APIE TOMĄ, KURIS BANDĖ PAKIRSTI LIETUVOS PINIGŲ SISTEMĄ

Prancūzijos San Martino miesto kavinėje buvo sulaikytas vilnietis moksleivis Tomas Bačiulis. Frankai, kuriais jis norėjo atsiskaityti, buvo netikri, nors iškeisti „Snoro“ valiutos keitykloje Vilniuje.

Šiaulių miesto policijai buvo perduota vienuolika falsifikuotų 500 frankų kupiūrų.

Pinigų padirbinėjimu užsiima ne tik gangsteriai tamsiuose rūsiuose, bet ir labai inteligentiški specialistai pagal paskutinį technikos žodį įrengtose dirbtuvėse. Kur kas mažiau žinoma apie valstybių dalyvavimą šiuose nešvariuose reikaluose. Tačiau ne be pagrindo teigiama, kad valstybės beveik nuolat klastoja savo pinigus, skatindamos infliaciją, kuri suryja dalį žmonių pajamų. Maždaug prieš 200 metų politikai išrado receptą — griauti priešiškos šalies ekonomiką klastojant jos pinigus. Štai Amerikos nepriklausomybės karo metais (1775-1783) Anglijos karalius Jurgis III liepė pagaminti ir paleisti užjūryje į apyvartą milžinišką kiekį falsifikuotų tenykščių banknotų. Tai pakirto ką tik susikūrusią JAV pinigų sistemą. („Apžvalga“ Nr. 15)

Š

ŠYPSULIAI

– Mūsų šuo pradėjo kiekvieną dieną atnešinėti naujus laikraščius ir žurnalus. Koks gudruolis!

– Negirk per daug – tai atlieka daugelis šunų.

– Betgi mes nieko neprenumeruojame.

– Ar matai ten aukštai helikopterį? Jis jau kokia dešimt minučių stovi toje pačioje vietoje.

– Turbūt jam baigėsi benzinas.

Prof. Roemeris, paklaustas, kuo skiriasi fašizmas, nacizmas ir bolševizmas, atsakė: "Štai tu turi keturias karves. Iš tavęs vieną atima ir atsiprašo – tai fašizmas. Tu turi tris karves. Iš tavęs atima dvi ir neatsiprašo – tai nacizmas. Tu turi vieną karvę. Iš tavęs ją atima ir dar tave apšaukia liaudies priešu – tai bolševizmas".

Motina, apvesdindama dukterį, labai viskuo rūpinosi. Ji nubėgo į bažnyčią,

apžiūrėti, kaip ten viskas paruošta. Aštrus motinos žvilgsnis staiga kažką pastebi. Ji nubėga į zakristiją ir kreipiasi į zakristijoną:

– Klausyk! Ar negalima kaip nors uždengti tą užrašą prie altoriaus mano dukters sutuoktuvėms?

– Bet kodėl? – klausia nustebęs zakristijonas.

– Argi tamstai neaišku, koks ten altoriuje užrašas: "Atleisk jiems, Viešpatie, nes jie nežino, ką daro".

Senelė negali suvaldyti savo išdykančio anūko. Ji bando visokias priemones ir staiga sušunka:

– Tučtuojau nusiramink! Senelis danguje pamatys, koks tu išdykėlis!

– Ne, senelis nepamatys. Juk jam į karstą neįdėjome akinių. O be akinių senelis visai nemato.

– Ponas mokytojai, gal galėtumėte pasakyti, ką jūs po mano rašiniu parašėte, aš jokių būdu negaliu įskaityti.

– Parodyk jį dar kartą, – sako mokytojas. – Hm... Tuojau... Taip, čia parašyta: "Aiškiau rašyk".

Pacientas: – Daktare, ar mano regėjimas tikrai pagerės, jeigu valgysiu daugiau morkų?

– Žinoma, ar esi kada matęs akiniuotą zuikį?

UTENOJE YRA TIK TRYS ŠUNYS?

Praėjusių metų pabaigoje taryba patvirtino rinkliavos už šunis ir kates nuostatus. Praėjo keturi mėnesiai. Kiek šunų įregistruota mieste, kiek surinkta rinkliavos?

Utenos akcinė bendrovė "Utenos komunalininkas" informavo, kad per šį laikotarpį mieste įregistruota tik trys šunys (metinis mokestis mieste 36 Lt, kaime-18 Lt). Kaimuose šunis registruoja seniūnai. (Lietuvos aidas Nr 39)

TRUMPAI

■ Rukloje, buv. Gaižiūnų poligone, įsteigta nauja parapija. Jos administratoriumi paskirtas kun. Andrius Giedraitis.

■ Marijonų vienuolija sausio 15-20 d. Marijampolėje surengė kursų jauniesiems Lietuvos, Latvijos ir Ukrainos marijonams.

■ Kun. Jonas Maksvytis, Liudvinavo klebonas, atšventė 50 m. kunigystės jubiliejų.

■ Vilkaviškio vysk. J. Žemaičio žiniomis, nepriklausomos Lietuvos metu Vilkaviškio vyskupijoje buvo 247 kunigai, o dabar mažiau kaip pusė to skaičiaus. Iš jų 21 kunigas yra jau atšventęs 50 metų kunigystės jubiliejų.

■ Pop. Jono Pauliaus II žodžiais, Roma turėtų likti įvairiausioms kultūroms ir tautinėms grupėms atviru miestu.

■ Alytaus Šv. Angelų Sargų parapijos bažnyčios naujus varpus pašventino Vilkaviškio vysk. J. Žemaitis MIC. Bažnyčioje įrengtas pirmasis Lietuvoje elektromagnetinis varpų skambinimo kompiuteris leis visai savaitei nustatyti tikslų skambėjimo laiką.

■ Balandžio 14 d., Atvelykio popietė, buvo Čikagoje paskirta filosofo dr. Juozo Girmiaus, buvusio Ateitininkų vado ir daugelio filosofinių raštų autoriaus, Lietuvių Enciklopedijos ir "Aidų" redaktoriaus prisiminimui. Jėzuitų koplyčioje už velionį Mišias aukojo ir pamokslą pasakė kun. dr. K. Trimakas, o ilgesnes kalbas apie J. Girmių pasakė iš Vilniaus atvykusi dr. A. Vasiliauskienė, iš Bostono velionio našlė O. Girmiuvienė ir čikagietis J. Polikaitis, dabartinis Ateitininkų federacijos vadas. Ištraukas iš dr. J. Girmiaus raštų skaitė Audrė Budrytė. Meninę dalį atliko Dainavos oktetas, vad. D. Polikaičio, fleita grojo Rima Polikaitytė.

■ Ses. kazimierietės Julinė Revas rūpesčiu ir pastangomis trylikai Lietuvos ligoninių buvo parūpin-

ta ir nusiųsta medicinos reikmenų už maždaug 250.000 dol.

■ Vasario 16 d. apaštalinėje konstitucijoje "Visai Dievo tautai" popiežius Jonas Paulius II paskelbė naujas direktyvas, kaip ir kada turi būti laidojamas miręs popiežius, kaip ir kada renkamas naujasis. Naujoji popiežiaus rinkimų tvarka, išskyrus keletą nedidelių pakeitimų, ta pati, kaip 1976 m. nurodė popiežius Paulius VI, tačiau nuo šiol bus reikalaujama didesnio konklavos slaptumo.

■ Vilniuje per Velykas raudonais dažais ir rusišku užrašu buvo apipurkštas vienas pagrindinių paminklų tikėjimui ir vienas iš Vilniaus simbolių — Trys kryžiai. Trys kryžiai panašiai buvo išniekinti prieš maždaug metus.

■ Balandžio mėn. 5 d. Telšių vyskupui Antanui Vaičiui suėjo 70 metų amžiaus. Ta proga jį pasveikino Lietuvos prezidentas Algirdas Brazauskas, vyskupijos tikintieji ir daugybė Lietuvos žmonių.

■ Kovo 24 d., pasibaigus kun. dr. Vytauto Vaičiūno vestoms rekolekcijoms, Dievo Apvaizdos bažnyčioje, Detroite, Michigan, parapijos Švietimo komiteto rūpesčiu ir pastangomis buvo suruoštas religinis koncertas.

■ Kovo 24 d. naktį Lietuvių kultūros centre Brooklyne, New York, į esantį pranciškonų vienuolyną įsibrovęs plėšikas, daužydamas lempas, vitražus, paveikslus, sužeidė jam kelią pastojusį vienuolyno viršininką kun. Pranciškų Gedgaudą OFM. Prasidėjus imigracijai, nuo maždaug 1949 m. New Yorke apsigyveno apie 25.000 lietuvių, jo priemiestyje Brooklyne įskūrė 16 pranciškonų vienuolių, įsirengė spaustuvę, kur buvo spausdinama 10 žurnalų, keli laikraščiai. Dabar New Yorke belikę apie 2.500 lietuvių, trys pranciškonai. Vienuolyno ir Kultūros centro apylinkė nebesaugi.

■ 1596 m. sudarius Bresto uniją, Lietuvos-Lenkijos valstybėje gyvenę stačiatikiai gudai ir ukrainiečiai, Kijevo metropolito vadovaujami, susijungė su katalikų Bažnyčia, pasilikdami bizantiškąsias apeigas. Jie yra vadinami unitais. Taigi šiais metais Unitų Bažnyčiai sueina 400 metų.

■ Popiežiaus socialinio bendravimo tarybos pirm. arkivysk. John Foley laiške, paskelbtame 1996 m. katalikų spaudos mėnesio proga, rašo, jog katalikiška spauda skaitytojus nuolat įkvepia. Jis ragina katalikus patiems skaityti katalikiškus laikraščius,

žurnalus bei knygas ir siūlyti kitiems, nes “kitiems žmonėms irgi reikia įkvėpimo”.

■ Verbų sekmadienį, kovo 31 d., Švč. M. Marijos Gimimo parapijos bažnyčioje, Čikagos Marquette Parke, įvyko jau tradicija virtęs religinis koncertas, kurį atliko parapijos choras, akompanuojant muz. R. Šokui, solistai V. Momkus, M. Momkienė, G. Mažeikienė, smuikininė L. Veleckytė, fleita grojo R. Polikaitytė. Parapijos klebonas yra kun. Jonas Kuzinskas.

■ Kun. Augustinas Steigvilas MIC, kuris darbuojasi Argentinos lietuvių sielovadoje, balandžio mėn. buvo atvykęs į Čikagą dalyvauti vyriausiam marijonų suvažiavime — kapituloje.

■ 1996 m. vasario 21 d. Sidney priemiestyje Rooty Hill mirė 99 metų misionierė Pranciška Gaidamavičiūtė. Ji 29 metus dirbo Kinijoje. Nuo 1953 m., komunistinės valdžios ištremta, gyveno Australijoje.

■ Kun. Kazimieras Senkus vasario mėn. atsisveikino su Stuttgarto lietuviams ir po 50 metų gyvenimo Vokietijoje grįžo į Lietuvą. Pastaruosius 25 metus jis uoliai aptarnavo Rottenburgo vyskupijoje gyvenančius lietuvius. Kun. K. Senkus reiškėsi ir muzikos srityje: sukūrė nemažai giesmių, išleido dvi giesmių plokšteles ir kelis giesmynus: “Giedanti bažnyčia” (1946), “Garbė Dievui” (1960) ir “Liturginį giesmyną” (1981). Naujausias jo giesmynas išleistas jau Lietuvoje.

■ Balandžio 14 d., sekmadienį, popiežius Jonas Paulius II lankėsi Kartagenoje, Tunise, ten išbuvęs 10 valandų. Bažnyčios vadovai pažymi ypatingą šio vizito svarbą Vatikanui. Mat Tunisas yra arti Europos, kurioje daugėja musulmonų imigrantų skaičius; antra vertus, svarbi jo kaimynystė su Alžyru, kuris kenčia nuo fundamentalistų išpuolių.

■ Aušros Vartų lietuvių parapija Manhattan, N.Y., pernai rudenį atšventė 90 metų sukaktį. Ištikimiausias šios parapijos bičiulis ir geradaris buvo kun. Nicholas Langenfeld, Fordhamo universiteto profesorius. Nuo 1934 m. iki mirties 1992 m. jis buvo parapijos svečias ir dosnus rėmėjas. Dabar šios parapijos klebonu yra kun. Vytautas Palubinskas.

■ 1995 m. gruodžio 19 d. Vilkaviškio vyskupijos Kunigų taryboje vysk. Juozas Žemaitis MIC apžvelgė vyskupijos padėtį, ragino aktyvinti pastoraciją ir siūlė vyskupijoje įsteigti komisijas, kurios rūpintųsi atskiromis sielovados šakomis.

■ Vilkaviškio vyskupijoje iš 60.202 mokinių tikybos mokosi 81,6%. Deja, pastebėta, jog suaktyvėjo nepalankūs tikybos dėstymui mokytojai bei padidėjo nereliginų šeimų įtaka.

Tarpdiecezinio katechetikos centro vedėja ses. Birutė Briliūtė praneša, kad šis centras įsteigs tikybos mokytojų kvalifikacijoms kelti institutą. Projektas bus pateiktas svarstyti ir patvirtinti Lietuvos Vyskupų konferencijai.

■ “Tėviškės” lietuvių evangelikų liuteronų parapijoje vasario 18 d. buvo paminėta M. Liuterio 450 m. mirties sukaktis. Vysk. Hansas Dumpys bažnyčioje atlaikė pamaldas ir pasakė pamokslą, o Valteris Bendikas salėje skaitė paskaitą.

■ Vokietijos mėnesinis laikraštis “Der Fels” (Uola) 1996 m. vasario mėn. laidoje keturis puslapius paskyrė Lietuvai. Laikraščio bendradarbis aplankė Nijolę Sadūnaitę ir vysk. Sigitą Tamkevičių, pateikė jiems eilę klausimų, į kuriuos jie atsakė.

■ Apie kun. Juozą Zdebskį vasario mėn. pradžioje pasirodė knyga “Akiplėša”. Ją parašė Vidas Spengla. Knygoje atskleidžiama kovotojo dėl tikinčiųjų ir visų žmonių teisių veikla ir aprašomi metodai bei priemonės, kurias KGB taikė kovoje su Bažnyčia.

■ Lietuvos bažnytinei provincijai, įkurtai 1926 m. balandžio 4 d. arkiv. Jurgio Matulaičio rūpesčiu ir pop. Pijaus XI apaštaline konstitucija “Lituanorum gente”, šiais metais sueina 70 m. sukaktis. Šią svarbią sukaktį minės visa Lietuva, visos vyskupijos.

■ Vysk. Paulius Baltakis OFM kovo mėn. vedė rekolekcijas Floridos lietuviams Daytona Beach, Pompano Beach, Juno Beach ir Miami vietovėse.

Kun. Vincas Parulis MIC Worcester, MA, Šv. Kazimiero parapijos klebonas, mirė kovo 23 d. Palaidotas Čikagoje, Šv. Kazimiero lietuvių kapinėse.

Juozas M.

37-ojo “Laiškų lietuviams” konkurso rezultatai

Jau lalandžio mėn. numeryje pranešėme, kad konkursui buvo atsiųsta 77 straipsniai (50 suaugusiųjų ir 27 jaunimo). Komisija juos perskaitė ir įvertino. Skelbiame laimėtojus.

Suaugusiųjų grupėje

I (200dol.) — Jūratė Ratautienė (Vilnius).

II (150 dol.) — Diana Kančienė (Obeliai).

III (po 100 dol.) — Agnietė Jankauskienė (Kaunas), Elena Šidlauskienė (Telšiai).

IV (po 75 dol.) — Kostas Gruodis (Ukmergė), Janina Lukoševičienė (Vilnius), Bernardeta Miliauskaitė-Harris (Worcester, USA).

V (po 50 dol.) — Viktoras Bakanauskas (Merkinė), Indrė Bartašiūnienė (Čikaga-Vilnius), Antanas Marčiulaitis (Kauno raj.), Jadvyga Vilčinskaitė (Kaišiadorių raj.).

Jaunimo grupėje

I (150 dol.) — Asta Araminaitė (Vilnius).

II (100 dol.) — Lina Stiklakytė (Vilnius).

III (75 dol.) — Jonas Ivanauskas (Šilailės raj.).

IV (po 50 dol.) — Marija Balkevičiūtė (Telšiai), Viktorija Žilinskaitė (Ukmergė).

V (po 25 dol.) — Indra Jankauskaitė (Telšiai), Dovilė Liebutė (Pakruojis), Mindaugas Martinaitis (Kaunas), Indrė Žliobaitė (Vilnius).

Visiems laimėtojams iš Lietuvos jau yra pranešta, kad premijas gali atsiimti Vilniuje pas kun. Antaną Gražulį, Didžioji 34. Tel. 22-17-15.

Jau skelbiame ir naują 38-ąjį konkursą. Siūlome temas pasirinkti iš septynių didžiųjų nuodėmių arba iš septynių jas atitinkančių didžiųjų dorybių. Galima rašyti ir beletristine forma, tik būtinai atsakyti į pasirinktą temą.

Didžiosios nuodėmės: 1. Puikybė; 2. Godumas, gobšumas; 3. Paleistuvavimas, gašlumas; 4. Pavydas; 5. Piktumas, rūstumas; 6. Nesaikingumas valgant ar geriant; 7. Tingėjimas.

Didžiosios dorybės: 1. Nuolankumas; 2. Dosnumas; 3. Skaistumas; 4. Meilingumas, artimo meilė; 5. Romumas, švelnumas; 6. Susivaldymas valgant ar geriant; 7. Uolumas, darbštumas, pamaldumas.

Straipsmio apimtis suaugusiems — maždaug 4-6 mašinėlė rašyti puslapiai, jaunimui gali būti trumpesni. Rašyt mašinėlė; kas jos neturi, gal suras, kas galėtų perrašyti. Ranka rašyti straipsniai dažnai būna sunkiai įskaitomi, vertinimo komisijos nariai turi daug vargo su jais. Konkursas baigsis 1997 m. vasario mėn. 16 d.

Straipsniai pasirašomi slapyvardžiu, į atskirą vokelį (ant kurio užrašomas tik slapyvardis) įdedama tikroji autoriaus pavardė, adresas ir telefonas. Vokelis kartu su straipsniu įdedamas į didesnį voką ir siunčiamas redakcijai šiuo adresu: “Laiškai lietuviams”, 2345 W. 56 th St., Chicago, IL 60636, USA.

LAIŠKAI LIETUVIAMS—Tėvų Jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros žurnalas. Redaktorius-Juozas Vaišnys, SJ. Redaktoriaus pavaduotojas-Algirdas Paliokas, SJ. Redakcijos nariai: Danutė Bindokienė, Vytautas Kasniūnas, Jonas Kuprys, Nijolė Užubalienė. Techn. redaktorius-dr. Jonas Boguta. Administratorė-Marija A. Jurkutė. Adresas: 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636-1098 Tel. (312) 737-8400. FAX (312) 737-0486. “Draugo” spaustuvė. Metinė prenumerata-15 dol., atskiras numeris-1,50 dol.